

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

Inventari Patrimoni Cultural de Sant Boi de Lluçanès

Memòria tècnica

Redacció
SOLC
Marta Homs Caralt
Jordi Compte Figueras

Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès

Febrer 2009

À R E A D E C U L T U R A

MAPA DEL PATRIMONI LOCAL

Sant Boi de Lluçanès

Solc, música i tradició al Lluçanès:

Jordi Compte Figueras

Marta Homs Caralt

Sant Boi de Lluçanès, octubre de 2008

Í N D E X	P À G I N E S
1. METODOLOGIA	3-10
1.1 Presentació	3 - 5
1.2 Metodologia	6-10
2. DIAGNÒSTIC	11-58
2.1 Marc geogràfic i Medi físic	11-14
2.2 Poblament, estructura econòmica i comunicacions	15-18
2.3 Síntesi històrica	19-34
2.4 Escut municipal i toponímia	35-37
2.5 Mapa de situació dels elements fitxats	38-47
2.6 Estat legal de protecció	48-50
2.7 Equipaments patrimonials	51
2.8 Anàlisi global de la situació del patrimoni del terme	52-58
3. LLISTAT D'ELEMENTS FITXATS I NO FITXATS	59-85
3.1 Llistat d'elements fitxats	59-80
3.2 Elements no fitxats	81-85
4. BIBLIOGRAFIA I FONTS CONSULTADES	86-93

1. METODOLOGIA

1.1 PRESENTACIÓ

La memòria que s'inicia amb aquestes paraules presenta el Mapa del Patrimoni Cultural de Sant Boi de Lluçanès, treball emmarcat dins el programa d'Estudis i Projectes de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, i que es ve desenvolupant des de l'any 1998. Es redacta un conveni de col·laboració amb els municipis sol·licitants per tal de portar a terme el Mapa del Patrimoni Cultural, consistent en la recollida exhaustiva de dades sobre el patrimoni cultural i natural, així com la seva valoració, permetent d'aquesta manera l'establiment de mesures per a la seva protecció i conservació, així com la planificació de la seva rendibilització social. Amb aquest objectiu el Consorci per a la Promoció dels Municipis del Lluçanès va fer una sol·licitud a la Diputació de Barcelona per tal d'establir un conveni per realitzar el Mapa del Patrimoni Cultural a dotze municipis del Lluçanès. Un cop aprovada la sol·licitud es traspasà la proposta als municipis que l'acordaren en ple, requisit que va permetre tirar endavant el projecte.

Les tasques de realització del Mapa de Sant Boi de Lluçanès s'iniciaren per encàrrec de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona a mitjans del mes d'agost de 2008, la qual va encarregar els treballs a l'associació Solc, música i tradició al Lluçanès. El Mapa ha estat portat a terme en tres mesos i ha estat realitzat per Jordi Compte Figueras, llicenciat en Humanitats amb menció en Història de l'Art, i Marta Homs Caralt, llicenciada en Història i postgraduada en Gestió Cultural, i en Didàctica del Patrimoni.

La memòria s'articula a través de cinc grans blocs:

- L'apartat de la presentació i metodologia reflecteix la síntesi del procediment establert per la realització del Mapa així com els recursos utilitzats i les eines emprades per tal de portar-ho a terme.

- El segon apartat presenta el diagnòstic, que consisteix en un anàlisi del marc geogràfic, físic, històric, econòmic i sociocultural del municipi de Sant Boi de Lluçanès on s'hi mostren des d'una visió global les principals característiques del municipi.

- El tercer apartat consisteix en el llistat d'elements fitxats i no fitxats. Aquí es presenta la relació de béns dels que s'ha creat una fitxa individualitzada, i per tant que es poden trobar dins de la base de dades del Mapa classificats segons la seva tipologia, l'ordre numèric i l'ordre onomàstic. En aquest apartat també s'inclou un llistat i descripció d'elements descartats, els quals no presentaven una entitat pròpia rellevant per ésser considerats elements de significació patrimonial, però que tenen interès per formar part del conjunt cultural i natural del municipi. Són elements amb pocs valors patrimonials o naturals, desapareguts, no localitzats o localitzats fora del terme municipal, o elements dels quals no es disposava de suficient informació per poder completar els camps de les fitxes però sovint amb interès històric i significatiu per ser components del passat i present de Sant Boi de Lluçanès.

- A l'apartat de recomanacions s'hi mostren mesures de dinamització, protecció, conservació i gestió del patrimoni local que pot tenir en compte el municipi per potenciar els seus recursos culturals i naturals.

- Finalment es clou la memòria amb l'apartat de la bibliografia on s'hi detallen les referències bibliogràfiques utilitzades per la realització tant de les fitxes com de la memòria present.

Aquest Mapa del patrimoni pretén cobrir la mancança en recopilació de béns culturals i naturals del municipi de Sant Boi de Lluçanès. Per la realització d'aquest treball ha estat molt important l'ajuda i la col·laboració de diferents persones a tall individual i col·lectiu, d'entitats, associacions i institucions que ens han facilitat assessorament, informació i ens han orientat en diferents àmbits. Cal, per tant, agrair a l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, el Consorci per a la Promoció dels Municipis del Lluçanès, Solc, música i tradició al Lluçanès, el Bisbat de Vic, Dani Font, Mn. Felip Soldevila (rector de la parròquia de Sant Boi de Lluçanès), Mercè Font, Jaume Camps, als propietaris i masovers de les masies que han ajudat a localitzar fonts, teuleries, molins, rescloses, i ens han facilitat informació i referències històriques de les seves propietats com Pere Codina (l'Abellar), Josep M Giravent (Orra), Josep M Masramon (Codines), Jaume Costa / Maria Surinyac (el Vilar), Isabel Iborra (la Cirera), Lluís Viladecans (Viladecans), Carme Llagostera (cal Jaumet Pensa), Dani Pla i Sergi Pla (forn de pa cal Pujals), Joan Font (Bardés), Juan Antonio López (la Quintana), Maria Espelt (cal masover del Vilar), David Marquès (Coll Triador), Joan Guitart i Carme Pujals (Moneres).

Aquest treball permetrà establir una percepció global i de conjunt del patrimoni existent al municipi, el qual haurà de ser revisat, actualitzat i complementat amb les valoracions i consideracions pertinents per part d'especialistes i tècnics de l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

1.2. METODOLOGIA

L'objectiu del Mapa del patrimoni és el recull exhaustiu del patrimoni cultural i natural de Sant Boi de Lluçanès per tal de facilitar a les corporacions municipals una eina de coneixement de la globalitat del patrimoni que es troba en el seu terme municipal. Un cop van finalitzar els tràmits burocràtics i administratius es va procedir a la planificació del desenvolupament del treball que es duria a terme durant el temps estipulat seguint les indicacions prèvies donades per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Així doncs, el treball es planificà bàsicament en tres fases. Una primera fase de recerca bibliogràfica, una segona fase de treball de camp i una tercera fase de treball de gabinet.

Enmig d'aquestes fases, per tal de fer un seguiment del treball del Mapa del patrimoni, es van fer dues reunions amb les parts implicades: l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, i Solc, música i tradició al Lluçanès. La primera reunió es va produir en finalitzar la fase bibliogràfica i la segona en finalitzar la fase de treball de camp.

La detecció inicial de patrimoni local immaterial, material, documental i natural es va fer a través d'una primera recerca bibliogràfica exhaustiva i un buidatge sistemàtic que va permetre obtenir una primera relació de béns patrimonials existents al municipi. En aquesta primera cerca bibliogràfica es va recórrer a la consulta de l'Inventari patrimoni arquitectònic, l'Inventari de patrimoni arqueològic i paleontològic i l'Inventari de patrimoni industrial de Sant Boi de Lluçanès realitzats per la Generalitat de Catalunya. També es va consultar l'Inventari de béns artístics del Bisbat de Vic, el fons del Museu Episcopal de Vic, la bibliografia general del Lluçanès i Osona, així com també les revistes locals i comarcals i el

fulletons i llibres publicats per l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

Per complementar aquest primer llistat d'elements patrimonials va ser molt profitosa la primera reunió que es va produir amb l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès ja que va ajudar a perfilar aquesta primera relació de béns culturals i naturals del municipi.

De tots ells es va extreure un ampli llistat de patrimoni cultural que posteriorment seria contrastat i modificat segons els criteris de realització del Mapa.

Una de les eines que van ser de gran utilitat alhora d'ubicar els béns patrimonials del municipi ha estat la cartografia topogràfica del Pla de Prevenció d'Incendis de la Diputació de Barcelona d'escala 1:10.000 de Sant Boi de Lluçanès, on s'hi delimita el terme municipal i s'hi reflecteix amb força precisió la toponímia i ubicació dels edificis, fonts, recs, rieres, bagues, serrats, carenes, turons, plans, camps, camins, pistes forestals i punts d'aigua. En aquest mapa, però s'hi ha detectat alguns errors ortogràfics i de situació. Altres recursos de cartografia topogràfica consultats del municipi ha estat els de l'Institut Cartogràfic de Catalunya d'escala 1:5.000, 1:10.000, 1:25.000 i 1:50.000, els quals es poden consultar a partir de la pàgina web següent: www.icc.cat.

També es va fer un primer recull de fonts orals que ajudaren a complementar el llistat inicial de béns patrimonials del municipi, tasca que es va portar a terme paral·lelament en la fase del treball de camp.

Un cop es tingué finalitzada la recerca bibliogràfica i s'hagué realitzat un primer llistat amb els principals béns patrimonials es passà a la fase del treball de camp que va consistir en la visita als principals elements referenciats. La dinàmica de les visites es va dur a terme a partir d'un

seguiment sistemàtic que partia de la informació recollida a la fase prèvia.

En aquestes sortides es visitava materialment els elements patrimonials, s'ubicaven sobre el mapa, s'elaboraven les descripcions corresponents, es fotografiaven, s'anotaven les coordenades, altitud, l'estat de conservació i totes les dades necessàries per poder omplir les fitxes model facilitades per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Per aquest motiu es van configurar unes fitxes de camp, que facilitaven l'enregistrament de les dades obtingudes i el posterior treball de gabinet. Durant les visites es conversava amb els propietaris, persones coneixedores del territori, dels costums i les tradicions de la localitat que ajudaven a contextualitzar, contrastar la informació que ja es tenia i localitzar elements com les fonts, teuleries, molins, cases derruïdes, etc. Així mateix fou interessant per les referències històriques que aportaven ja que ajudaria posteriorment a configurar i completar les fitxes definitives. També es van consultar especialistes en diversos temes, en camins ramaders (Grup de Treball de Transhumància), arqueòlegs (Roger Sala), etc. que ajudaren a resseguir, sobre el terreny, les principals característiques del municipi. Totes aquestes fonts orals han estat de gran ajuda per descobrir béns patrimonials no localitzats a la fase anterior.

La tercera fase ha consistit en el treball de gabinet, és a dir l'ordenació, organització i digitalització de totes les dades i la informació que s'ha recollit en les fases anteriors. Aquesta tasca s'ha desenvolupat a través d'unes fitxes digitalitzades, base de dades que utilitza el programa Microsoft Acces, facilitada per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Aquestes fitxes defineixen els béns patrimonials segons el seu àmbit i tipologia, la denominació, titularitat, cronologia; també se'n fa una descripció i una ressenya històrica així com la valoració de l'estat de conservació. Paral·lelament s'han

seleccionat els mapes i les fotografies que omplirien l'apartat gràfic de cada fitxa.

Finalment es procedí a redactar la present memòria on es valora el resultat de la recerca i es dóna una visió global del municipi contextualitzant el patrimoni del municipi en relació amb el seu entorn físic i sociocultural creant una visió de conjunt i posant les bases per poder establir els criteris per la proposta de mesures i intervencions oportunes.

Es van establir criteris generals a l'hora d'intervenir i seleccionar els elements que serien fitxats i els que restarien descartats. Aquests es basaren en la singularitat i la rellevància dels béns detectats en el municipi. Pel què fa els elements immobles es primaren els valors constructius, arquitectònics, socials, industrials, religiosos, identitaris, monumentals, representatius de l'època de construcció, l'estat de conservació així com la significació històrica i articulador del territori. També es valoraren la singularitat i el caràcter artístic, històric dels elements mobles, el volum i singularitat dels fons bibliogràfics, documentals i d'imatges, així com la vigència i el caràcter representatiu d'elements i manifestacions d'arrel tradicional i etnològic.

Per altra banda s'han descartat alguns elements per tenir pocs valors culturals o naturals, per trobar-se desapareguts, inaccessibles, perquè no s'han localitzat o s'han localitzat fora del terme municipal, o elements dels quals no es disposava de suficient informació per poder completar els camps de les fitxes. Altres elements que no han estat fitxats individualment, tot i haver estat considerats interessants, han estat identificats, assenyalats i descrits dins de les fitxes interrelacionades i associades.

Un cop finalitzada la fase de gabinet es va realitzar la segona de les reunions amb l'Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de

Barcelona, i Solc, música i tradició al Lluçanès, en la qual es van repassar les fitxes localitzades i descrites individualment, es van acabar de precisar les que s'havien d'agregar, modificar o individualitzar, i es van corregir els errors i mancances.

Un cop rectificats els errors i agregades les fitxes que mancaven s'envià la base de dades, la Memòria i les fotografies seleccionades a l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Un cop donat el vist i plau es transformà tota la informació en una aplicació informàtica en format cd que permet conèixer i consultar el Mapa del Patrimoni Cultural Local de Sant Boi de Lluçanès fent ús dels Sistemes d'Informació Geogràfica.

Finalment es van entregar dues versions del Mapa de Patrimoni Local (en format cd) a l'Ajuntament: una versió íntegra amb totes les fitxes i les dades, i una versió per a consulta pública en la qual s'hi omet la informació susceptible a ser difosa públicament (noms de propietaris i adreces) així com els elements de l'àmbit moble i documental de caràcter privat.

2. DIAGNÒSTIC

2.1 MARC GEOGRÀFIC I MEDI FÍSIC

El municipi de Sant Boi de Lluçanès està situat a l'extrem nord-est de la regió del Lluçanès, en una vall elevada a l'oest de la plana de Vic, i ocupa una superfície de 20,67 quilòmetres quadrats, en una zona de transició entre la Depressió Central i el Prepirineu. Com a la resta del Lluçanès, les formacions rocoses del municipi són d'origen sedimentari, bàsicament conglomerats, gresos i margues, i es van formar durant l'Eocè, quan va sorgir la serralada pirinenca i els seus rius desembocaven en un mar interior, en el que es trobava el Lluçanès. Aquests rius portaven sediments que es van dipositar en el mar interior al llarg de l'Eocè i l'Oligocè fins que van emergir formant l'actual Depressió Central que s'estén des de la plana de Vic fins a la plana de Lleida. (CORTÈS J, SERRA R: 1996).

El clima de Sant Boi de Lluçanès és mediterrani de muntanya mitjana amb tendència continental. La temperatura mitjana anual és d'11°, tot i que al gener les mitjanes poden estar per sota dels 3° i al juliol, per sobre dels 22°. D'altra banda, les precipitacions mitjanes anuals oscil·len entre els 700 i els 900 mm, amb màxims pluviomètrics a la primavera i la tardor (200-250 mm), mentre que els mínims es donen a l'hivern (100-150 mm)(FORCADA/GAY:2001).

Diversos recs i rieres creuen el terme municipal de Sant Boi de Lluçanès conferint-li un paisatge de desnivells marcats, tot i que dominat per una gran vall travessada per la riera del Sorreigs (Fitxa núm. 126) que ocupa

bona part del terme municipal. Al nord d'aquesta vall hi ha el massís dels Munts, en terme municipal de Sant Agustí de Lluçanès, i cap a l'est s'alcen diverses serres a continuació, com el serrat de la Pinassa, el puig Castellar i el Puig

Cornador. Aquestes serres delimiten valls estretes, separades de la vall de la riera del Sorreigs. La més extensa d'aquestes és la vall de la riera de Talamanca, que també recull les aigües de la zona de Montorroell i Montorro, i al nord-est, a la zona de Gallifa, hi ha una petita vall on s'inicia el torrent de la Font Antiga. Al sud de la vall de la riera del Sorreigs hi ha un petit altiplà elevat on es troba el límit entre la conca hidrogràfica del Llobregat i la del Ter. La part que correspon al terme municipal de Sant Boi de Lluçanès pertany a la conca hidrogràfica del Ter i s'hi originen els recs del Purgatori i de Vila-rasa i una mica més al sud, el rec del Puig, tots afluents de la riera del Sorreigs. També aflueixen a la riera del Sorreigs nombrosos recs de curs curt i escàs cabal que s'originen a banda i banda de la vall que domina bona part del terme municipal. Alguns d'aquests amb certa entitat són el torrent de Furriola i el torrent de Prats.

El relleu de Sant Boi de Lluçanès està dominat per la vall travessada per la riera del Sorreigs (Fitxa núm.126) que ocupa bona part del terme municipal, davallant lentament cap al sud-est i orientada al sud de manera que la

riera sempre passa pel límit sud de la vall. La vall és delimitada al nord pel massís dels Munts i la carena que continua en direcció sud-est. Els punts més elevats del terme municipal es troben precisament en aquesta carena que s'estén al sud-est dels Munts. D'oest a est hi ha el serrat de la Pinassa (amb el punt més elevat del terme municipal, a poc més de 1000 metres sobre el nivell del mar), el puig Castellar (898 metres), el puig Cornador (979) i la carena que s'estén fins a Sant Salvador de Bellver, per sobre dels 900 metres i amb un turó que arriba als 967. Encara més al nord, ja al límit del terme municipal, i en la zona de Montorroell i Gallifa, a l'est dels Munts, també hi ha diversos punts que superen els 950 metres sobre el nivell del mar. La resta de serres que delimiten la

vall de la riera del Sorreigs, al sud i a l'est, tenen punts elevats que superen els 800 metres però en cap cas arriben als 900. El nucli urbà es troba situat a 800 metres d'altitud, a la vall de la riera dels Sorreigs on també es troba el punt amb menys altitud del terme municipal, al sud de Sant Ponç, a uns 722 metres sobre el nivell del mar.

Paisatgísticament, el terme municipal té un caràcter muntanyós i presenta un contrast entre la zona central de la vall de la riera del Sorreigs, dominada per conreus entre els que hi ha masies disperses i petits boscos,

majoritàriament de pins, però també amb petites rouredes, i les grans extensions muntanyoses que envolten la vall, completament cobertes de bosc, majoritàriament de pi roig. També es troben petites àrees dedicades al conreu a l'altiplà on es troben les masies de Vila-rasa (Fitxa núm.6), Vilaltella (Fitxa núm.8) o Barnera (Fitxa núm.9) i en les escasses zones planeres que hi ha en les serres que envolten la vall de la riera del Sorreigs. Amb dades de 1999, hi havia 274 hectàrees de terres llaurades i 199 de pastures permanents per 843 hectàrees de terreny forestal. En altres paraules, més del 60% del terme municipal està ocupat per boscos de pi roig i petites rouredes. També es troben, residualment, boscos de ribera, que originalment eren de salzes, oms o àlbers, però que o bé s'han substituït per espècies amb més rendiment com els pollancre o es troben molt malmesos. (Dades municipals del programa HERMES) (AADD: 2005).

La fauna que habita a Sant Boi de Lluçanès és força variada. Es poden observar una gran varietat d'aus, des de les més comunes merles, pardals, pinsans, rossinyols, capsigranys, abellerols, estornells, mussols, enganyapastors, mallerengues, corbs, tórtores, orenetes, cucuts, pit-roigs o aligots comuns fins a espècies més singulars i

difícils d'observar com l'oriol. Tot i així cal tenir en compte que no sempre són fàcils d'observar i que la majoria d'aquestes espècies migren provocant que la seva estada dins el terme municipal sigui estacional.

De mamífers també n'hi ha força varietat, essent les espècies més comunes el conill, la llebre, l'esquirol, la guineu, el senglar, el teixó, la mostela o la fagina, a més d'una gran varietat de petits mamífers.

Pel que fa als rèptils, es poden observar diverses espècies de llangardaixos, sargantanes i serps, entre els que es troba la salamandra o la serp blanca.

A on es concentra major diversitat tant de fauna com de flora és al voltant dels cursos d'aigua a on es pot observar gran varietat d'amfibis i peixos. Entre els amfibis s'hi compten diverses espècies de granotes i gripaus. (ORDEIX: 2000).

2.2 POBLAMENT, ESTRUCTURA ECONÒMICA I COMUNICACIONS

El municipi de Sant Boi de Lluçanès té, segons dades facilitades per l'Ajuntament a novembre de 2008, 569 habitants, el que dóna una densitat de 27'52 habitants per quilòmetre quadrat. Té un únic nucli de població, situat al sector central del terme municipal, tot i que prop del límit amb el terme municipal de Sant Agustí de Lluçanès.

Al nucli urbà s'hi troben els principals serveis del municipi, com l'Ajuntament, l' escola, la biblioteca, el casal d'avis, o les diverses sales municipals destinades a diferents usos, com el pavelló d'esports, la sala polivalent o el museu municipal.

En el sector de la sanitat, Sant Boi de Lluçanès compta amb un CAP o Centre d'Atenció Primària, on acudeixen tant els habitants de Sant Boi de Lluçanès com els de Sobremunt, Sant Agustí i esporàdicament els d'Alpens. Pel que fa a transport públic, Sant Boi de Lluçanès compta amb una línia d'autobusos que funciona de dilluns a dissabte i fa un recorregut circular amb inici i final a Vic passant per Sant Hipòlit de Voltregà, Sobremunt, Sant Boi de Lluçanès, Perafita, Sant Bartomeu i Gurb.

L'activitat econòmica de Sant Boi de Lluçanès està vertebrada principalment, encara que no exclusivament, a través dels sectors industrial i de serveis. Amb dades de 2001, prop d'un 42'1% de la població treballava en el sector de serveis, seguit d'un 33'8% ocupat en el sector industrial. El seguien, en nombre de santboiencs ocupats, el sector de l'agricultura i la ramaderia amb un 12'8% i el de la construcció amb l'11'3% de la població ocupada. Pel que fa a la localització de l'ocupació i amb dades de 2001, 96 residents treballaven fora del municipi, amb 170 residents i 140 no residents (majoritàriament de pobles veïns com Sant

Agustí de Lluçanès o Sobremunt) treballant dins del terme municipal (Dades municipals del programa HERMES).

L'àrea de serveis del municipi està vertebrada a través dels serveis personals que suposen una tercera part del volum total. El segueixen, en ordre d'establiments, el sector de l'hostaleria, el de comerç a l'engròs, el de transports i comunicació i el de la mediació financera. El servei al detall, no inclòs en la relació anterior, suposa una part relativament important del sector de serveis del municipi, ja que a les botigues que hi ha al nucli hi acudeixen tant els santboiencs, com veïns de pobles propers que venen a Sant Boi de Lluçanès, com Sobremunt i Sant Agustí de Lluçanès per la inexistència o poca importància d'aquest sector en els seus respectius pobles. Donant un cop d'ull a la relació d'empreses per sector, hi tenen especial importància el comerç al detall de productes alimentaris (Dades municipals del programa HERMES).

Pel que fa a l'àmbit industrial, aquest està vertebrat a través de tres sectors. Són el sector d'edició i mobles, amb tres empreses, el sector del tèxtil i la confecció que, tot i diversos tancaments d'empreses del sector, continua tenint un paper important en l'economia del municipi, amb quatre empreses en funcionament i el sector de transformació de metalls, amb dues empreses (Dades municipals del programa HERMES).

L'àrea de la construcció també té força pes en l'economia del municipi, amb diverses empreses ubicades en el terme municipal. Amb dades de 2002 hi havia 15 empreses en aquest sector.

L'agricultura i la ramaderia tenen un paper secundari en l'economia del municipi. Hi ha diverses explotacions de bestiar porcí i boví, i en menys quantitat, de bestiar oví. Amb dades de 1999, hi havia 17.000 caps de bestiar porcí repartits en 13 explotacions i 926 caps de bestiar boví en

10 explotacions. Una part dels camps de conreu es dediquen a la producció de menjar per aquest bestiar, a través del conreu del farratge, tot i que una part de l'extensió dedicada al bestiar és a també a través de les pastures, que ocupen pràcticament la mateixa extensió que les terres llaurades del terme municipal (199 hectàrees de pastura per 274 de terres llaurades l'any 1999). La major part dels conreus, tots de secà, es dedica a altres vegetals, amb una especial importància del cereal. S'ha de tenir en compte que Sant Boi de Lluçanès no compta amb grans àrees conreables ja que bona part del terme municipal (el sector nord especialment) està ocupat per grans boscos en un terreny muntanyós (Dades municipals del programa HERMES).

Sant Boi de Lluçanès és limítrof amb 6 municipis formant part tots del la comarca d'Osona i 4 dins del Lluçanès. Limita amb els termes municipals de Sant Agustí de Lluçanès al nord-oest, amb Perafita a l'oest, amb Olost en una petita part al sud-oest, amb Sobremunt al sud, amb Orís a l'est i amb Sora al nord.

Pel terme municipal de Sant Boi de Lluçanès hi transcorren dues carreteres, una de les quals creua el nucli urbà, la BV-4608, que comunica Sant Hipòlit de Voltregà amb Sant Boi de Lluçanès, arribant a trobar-se amb

la carretera BP-4653 a la zona de l'hostal del Vilar. L'altre carretera que hi ha dins el terme municipal és la BV-4601, que comunica Vic amb Sant Bartomeu del Grau i que continua fins la zona de la masia de Sant Ponç, en terme de Perafita però ben a prop del terme municipal de Sant Boi. La carretera BV-4608 entra al terme municipal a la zona de la font de la Boixa, en el tram de carretera conegut com "la Trona" i el deixa uns metres a l'oest del nucli urbà. La BV-4601, en canvi, només limita amb el terme municipal, actuant pràcticament de límit entre el terme de Sant Boi de Lluçanès, a l'est, i el d'Olost i Perafita, a l'oest.

Les altres vies de comunicació per automòbil que es troben en el terme municipal són camins veïnals que condueixen a les masies o bé pistes forestals. Algunes d'aquestes pistes forestals són transitables en automòbil pels arranjaments que s'han fet dins el marc del Pla de Prevenció d'Incendis ja que el seu ús és esporàdic.

Pel que fa al senderisme, pel terme municipal de Sant Boi de Lluçanès hi discorre el sender de gran recorregut GR-3 (Fitxa núm.131) i els senders de petit recorregut C-46 (Fitxa núm.130), anomenat ruta del Sorreigs, i C-54 (Fitxa núm.129), anomenat sender d'Orís.

2.3 SÍNTESI HISTÒRICA

A Sant Boi de Lluçanès, com en altres indrets del d'Osona, hi ha indicis de possibles assentaments en l'època prehistòrica i antiga, tot i que sols s'han trobat petites restes que testimonien aquesta presència. A prop del Vilar es van trobar sitges i ceràmica d'època neolítica, i als voltants de Sant Boi, i de forma esporàdica, s'han trobat algunes destrals. D'aquests indicis, però, no se n'ha fet cap estudi profund ni cap prospecció arqueològica que pugui donar context a aquestes troballes esporàdiques (MONTAÑA: 2004) ni tampoc on i qui conserva aquests objectes. De l'edat del bronze s'han trobat diversos fragments de ceràmica que indicarien una ocupació humana, més o menys estable, així com algunes monedes romanes trobades a les rodalies del campanar de l'església parroquial (ROVIRA:1989) que indicaria el contacte o relació amb el món romà.

No és fins a finals del segle VIII que el Lluçanès esdevé un territori amb significat estratègic i polític. Aleshores, el Lluçanès, a l'igual que les terres circumdants, era una terra pràcticament despoblada i sense cap tipus d'organització fefaent. Aquesta situació era produïda per la desintegració de la societat hispanogoda i agreujada per les repetides incursions sarraïnes que afectaven el territori arribant a partir del 720 a ocupar els Pirineus i les terres de la Septimània (CORTÈS I SERRA: 1996).

La monarquia carolíngia no va tardar a organitzar-se per donar resposta a aquests atacs, recuperar les terres, frenar les ràtzies sarraïnes i establir línies frontereres. El Lluçanès es trobà implicat en l'escenari de la preparació d'aquesta conquesta curosament organitzada.

La repoblació i la consegüent defensa es va consolidar en temps de Guifré el Pilós, va permetre el transvasament de

la població des de les zones muntanyoses cap a les planes fèrtils. Al comtat d'Osona la repoblació fou obra de pagesos i ramaders procedents de la Cerdanya. Al Lluçanès, la població tenia una doble via d'entrada, per la vall de la riera de Merlès i per la vall de Ribes i la vall de l'Illet, baixant la vall del Ter i endinsant-se a l'interfluvi ocupant el territori de nord a sud: Sora, Sant Agustí de Lluçanès, Alpens, Sant Boi de Lluçanès, Lluçà, Prats, Olost, Oristà, etc. Al segle IX es troben proves de que el territori ja estava ocupat.

Producte d'aquesta repoblació fou la consagració de l'església parroquial (Fitxa núm.53) sota l'advocació de Sant Boi. La consagració es deuria fer entre l'any 886, data de la restauració de la dignitat episcopal de la seu de

Vic, i el 911, data de la mort de Guifré II. La primera menció del terme de Sant Boi de Lluçanès es troba datada de l'any 905, quan el bisbe d'Osona Idalguer acudí al castell de Lluçà per tal de restaurar-hi l'església de Santa Maria, edificada pel prevere Vinizià, el qual dotà amb llibres i ornamentals litúrgics, amb cases i terres; alhora, el bisbe la dotà amb els delmes i les primícies provients dels vilars del terme parroquial i li sotmeté l'església de Sant Martí d'Albars, propietats i béns que "sunt in comitatu Ausona, ad radices castri de Lussano et terminos eius et in adiacentias vel in apendicios Sancti Baudili" (ORDEIG: 1999). Un altre esment del terme el trobem l'any 944 en una donació d'un vilari a l'església de Santa Maria del monestir de la vall de Ripoll que es trobava situat al costat de l'alou de Sant Boi (ORDEIG: 1999).

En un primer moment, l'església i el terme de Sant Boi van dependre de l'antic terme del castell de Lluçà. Més tard, bona part d'aquest terme i església van passar a dependre de la vescomtessa Riquilda de Narbona, vídua d'Odó, que l'any 962 ho va llegar a la catedral de Vic (JUNYENT:1980-

1996). Al cap d'un temps, passaren a dependre del comte de Barcelona-Osona Ramon Borrell, qui el 6 de novembre de l'any 992, vengué aquests dominis a Sendred, senyor del castell de Gurb, per 40 unces d'or cuit, amb els corresponents delmes i primícies, els molins i els prats. El 15 de febrer de l'any 993, Sendred de Gurb va fer una permuta amb el bisbe de Vic Arnulf. Aquest domini de Sant Boi, que va dependre del bisbat de Vic des de l'any 993 fins a l'abolició de les senyories jurisdiccionals pel govern liberal espanyol de 1834 estava centrat en la gran batllia que regentaven els hereus del mas Vila-rasa (Fitxa núm.6) (MONTAÑA: 2004).

Tanmateix, hi havia una part de la parròquia de Sant Boi que no pertanyia al bisbat de Vic, sinó que continuava essent del senyor de Lluçà i es trobava sota la defensa i protecció de la domus d'Orra. Els seus dominis s'estenien vers la muntanya dels Munts i la banda de ponent de la parròquia. També hi havia el castell de Montorroell (Fitxa núm.52), esmentat al 1297 que reconeixia cert vassallatge al senyor del castell de Lluçà.

També dins el terme trobem esment d'un bon nombre de capelles: Sant Ponç (1077), Sant Miquel de Vila-seca o Gallifa (1150), Sant Pere de Cogolers o Cogullers (1287), Santa Margarida de Vilaltella (1223) actualment en terme municipal de Perafita, Nostra Senyora dels Munts (1227), avui en terme municipal de Sant Agustí de Lluçanès, i Sant Amanç de Montorroell (mitjans segle XIV).

Una de les esglésies més importants fou Sant Salvador de Bellver o d'Orís (Fitxa núm. 2). Sant Salvador de Bellver es trobava al límit de l'antic terme del castell de Lluçà, al lloc de Bellver o d'Orís, pel fet que estava tocant els límits del castell d'Orís, a la parròquia de Sant Boi de Lluçanès. El seu antic nom, enregistrat ja l'any 1110, als inicis de la

fundació, fou el de Sant Salvador de Bellver, pel fet de trobar-se al puig de Belvidere o Bellver. Sens dubte que li devia donar aquest nom el dilatat horitzó vers la Plana de Vic i la vall del Ter que hom podia admirar des d'aquest punt.

Des del començament del segle XII hi havia en aquest lloc una comunitat de preveres i clergues, regida pel prior Pere Amat, amb un sagristà de nom Ermemir i tres o quatre altres membres. Vers l'any 1150 Pere Amat fou succeït pel prevere Berenguer de Llagostera i aquest per Pere de Todonyà, al final del segle XII. Aquesta comunitat es regia per la regla de Sant Agustí, igual com el cenobi de Lluçà o l'Estany.

L'església adquirí més importància quan l'any 1210 es creà al seu temple una confraria, de la qual formaven part diversos nobles i pagesos de la comarca. Al moment d'ingressar-hi, aquests feien diverses donacions de terres a canvi d'ésser inclosos en les oracions i en els sufragis dels confreres. La confraria tenia una capella beneficiat i un altar dedicat a santa Maria, dins l'església de Sant Salvador. Aquesta confraria aconseguí tenir tanta o més importància que la comunitat de canonges, la qual, cap al final del segle XIII, l'any 1278, ja havia quedat reduïda a un sacerdot, que tenia el títol de rector, i dos altres capellans, beneficiats, un del qual ho era de la confraria.

Al segle XII hi havia a Sant Boi tres grans propietaris: el Vilar (Fitxa núm.5), Viladecans (Fitxa núm.4) i Vila-rasa (Fitxa núm.6). L'any 1193, el Vilar que pertanyia a Bertran Curull i a la seva esposa, Saurimonda, restava sota la protecció dels hospitalers, i en depenien, a part de

la seva fortalesa i molins, els següents masos: Torrents, Pogal, Piera, Vila-rasa, l'Església, Paradella, Bruguera, Brocegaia, Codina, Bernat, Oliba, Serrat, Bracons, Torrent d'Avall, Brocà, Furatera, Coma, Puig, Colell, Roure, Truigures i Coll de Curvel (MONTAÑA: 2004).

El terme de Sant Boi estava articulat a través d'una batllia pertanyent a la mitra de Vic, que era regida per un batlle, del mas Vila-rasa (Fitxa núm.6) des de l'any 1134, en què es troba Bernat Vila-rasa com a batlle de Sant Boi.

A finals del segle XIII hi havia a la contrada de Sant Boi unes setanta famílies o masos, la majoria dels quals van quedar despoblats i van desaparèixer arran de la pesta negra, iniciada l'any 1348. Per això, en un cens de l'any 1380 tan sols hi havia 21 famílies al terme de Sant Boi de Lluçanès (MONTAÑA: 2004).

Alguns d'aquests masos però, no només sobrevisqueren a la pesta negra sinó que es desenvoluparen en gran força foren a part del Vilar i Viladecans, el mas Codines tal hi com es desprèn de la quantitat de documentació del segle

XIV, que conserva la família, que fa referència a compres-vendes de terres i masos de la contrada de Sant Boi.

La pesta negra motivà la desaparició de la comunitat de Sant Salvador de Bellver, mentre que la confraria s'esllanguia cap a la mort de la institució. En aquesta època només residia a l'església un sacerdot, que tenia el títol de rector. Aquesta precària situació motivà que l'any 1411 s'iniciessin els tràmits per a unir el benefici o rectorat de Sant Salvador a l'administració de la catedral de Vic a través de la pabordia de desembre. A partir del 1415,

moment en que renuncià el càrrec de rector qui fins aquell moment regentava, el paborde de la pabordia de fou el rector perpetu o encarregat de Sant Salvador i de l'administració dels seus béns. El fet, però, de no residir-hi féu que l'encarregat de mantenir el culte de la capella fos el rector de Sant Boi de Lluçanès.

La successió dels diversos fogatges durant el trànsit de l'època baixmedieval a la moderna permet considerar certa recuperació i creixement de la població de Sant Boi. Així en fogatge de 1497 surten declarats dotze focs o caps de família; en el fogatge de 1515 hi ha 19 focs i en el 1553 ja en consten 31. La relació de focs d'aquest últim fogatge és el següent (IGLÉSIES:1981):

- Mn. Joan Franch, vicari
- Joan Puig, alias Vilarasa, balle
- Franci Tria de la Serra
- Sebastia Roure
- En Pep de casa Camella
- Onofre Guiteres
- Joan Serra
- Valenti Viladecans
- Francesch Mas
- Bertomeu Bertran
- Antoni Gallifa
- Bertomeu Freixa
- Pera Vilar
- Joan Pujols
- Antoni Vila
- Lorens Serra
- Miquel Sglesies
- Gabriel Fantasia
- Bernat Raixach
- Mateu Peyrato
- En Vidall
- Lorens Vila
- Bernat Teixidor

- Mestre Antoni Lalop
- Mado Pinosa
- Madona Jasserra, viuda
- La viuda Martia
- Madona Magon
- Surion Damians
- Antoni Marats, teixidor
- El monjo Codinas

Altres censos fets pel bisbat de Vic denoten un augment de la població de Sant Boi de Lluçanès al llarg dels segles XVI i XVII. Així en un cens de l'any 1595 la població tenia 50 veïns mentre que en el cens de 1626 es comptaven 86 cases i 518 persones, entre les quals 155 eren homes, 144 eren dones i 219 eren nens (PLADEVALL:1973). Un altre cens parroquial del segle XVII, de l'any 1686, consta que Sant Boi de Lluçanès tenia un total de 92 cases, 80 de les quals juntes i 12 de separades (PLADEVALL:1976).

El nucli urbà, nascut a redós de l'església parroquial, havia crescut de forma considerable. Així ho demostren alguns dels carrers que formen el nucli antic com el carrer Antic, carrer Manresa, carrer de les Cases Noves o el carrer de Vic, formats per nombroses cases datades, a les llindes, del segle XVII.

En general a Catalunya i també en particular a Sant Boi de Lluçanès des de finals del segle XV fins al primer terç del segle XVII, arriba una onada d'immigrants vinguts de França. A Sant Boi de Lluçanès entre el 1600 i el 1675 es troben un total de setze homes occitans que es casen amb dones de la població; eren immigrants francesos o occitans, procedents de Càors, Llemotges, Elna, Tolosa de Llenguadoc i Foix, etc. entre els oficis que practicaven hi havia un cirurgià, Joan Beuló, procedent de Tolosa de Llenguadoc (MONTAÑA: 2004).

Durant els segles XVII es produí a nivell de Catalunya una pandèmia de pesta (1648-1654). A Sant Boi es va crear la Junta del Morbo per tal d'establir mesures per evitar que la pesta entrés a la població. Entre les mesures adoptades hi havia la que els segadors del poble havien d'anar a viure a la Furriola i a la font del Mir i que els que vinguessin de fora havien de passar una purga en llocs solitaris com la Roca Foradada o la Balma Fumada abans de ser autoritzats a entrar al poble. També es va fer voltar el poble d'una tanca, deixant un sol portal d'entrada, vigilat dia i nit. Algunes famílies procedents d'altres poblacions que fugien de la pesta els feien passar vint-i-tres dies de purga a les masies de Pujols, Orra i la Cirera. Sant Boi de Lluçanès no es va veure afectat per aquesta epidèmia que d'altra banda sí que va afectar amb gran virulència altres pobles del Lluçanès (MONTAÑA: 2004).

Després d'uns anys d'estancament poblacional entre 1705 i 1720 es torna a incrementar la població tot i que aquest ascens es veuria entrebancat, momentàniament, pels efectes de la Guerra de Successió. En línies generals, però, l'evolució de la població santboienca, amb alts i baixos i amb èpoques de pics de mortalitat acusada, mostra des del 1720 fins el 1780 una alça més o menys generalitzada.

Així un cens de 1717 mostra una població a Sant Boi de 314 persones i en un altre de 1787 s'havia augmentat fins a 562. Aquest augment també es denota en la construcció. Així al nucli antic de la població es construeixen nombroses cases en els diferents carrers com al carrer Major (Fitxa núm.95), carrer Berendà, carrer Antic (Fitxa núm.94) o carrer Manresa (Fitxa núm.96), datades, a les Ilindes, del segle XVIII.

A la zona rural aquest creixement que es produeix durant el segle XVII i XVIII també és denota en la renovació d'antics casals com són els casos de Viladecans (Fitxa núm.4), Vila-rasa (Fitxa núm.6), Codines (Fitxa núm.21), Orra (Fitxa núm.20), l'Abellar (Fitxa núm.7), el Fréixer (Fitxa núm.30), el Vilar (Fitxa núm.5), o Gallifa (Fitxa núm.31) on a la llinda del portal hi ha escrit textualment "JOAN GALLIFA HA RENOVAT LO SEV MAS 1789", entre altres. així com la construcció de noves masies.

A mitjans segle XVIII l'església parroquial (Fitxa núm.1) també es va renovar. El 1761, el mestre de cases vigatà Josep Moretó Sellés va proposar al rector de Sant Boi, Pere Soler del Coll, reformar l'església romànica que estava molt malmesa i havia esdevingut petita pel gran nombre de parroquians. Al cap de poc temps de començar l'obra (1762) Moretó va abandonar. El 1763 les obres es recomencen dirigides per l'olostenc Mariano Claris, mestre de cases, i ja no es tractaria d'una reforma sinó que la farien de bell nou. La nau, de nova planta, s'encararia de sud a nord, s'ampliaria de mides i se'n conservaria el campanar. Tot i això el nou mestre seguiria les traces de Moretó. La nova església va ser beneïda el 1775 tot i que la data gravada al portal de la façana és de 1767 (SELVA: 2006).

L'espai de l'església va ser utilitzat com a instrument de prestigi social per part d'algunes famílies del terme. L'espai reflectia un ordre social, la importància d'alguns llinatges i el poder polític. Això es manifestà a través de la disposició dels bancs de l'església (Fitxa núm.92). Alguns grans propietaris (Vilar, Vila-rasa i Viladecans) havien decidit entre ells l'establiment dels seus bancs particulars, així

com els de la resta de població, la qual cosa provocà alguna queixa. La nova disposició dels bancs foren ratificades i aprovades pel bisbat de Vic en una missiva adreçada al rector Pere Soler del Coll amb la data de 13 d'abril de 1777(MONTAÑA: 2004). Avui en dia, a l'església parroquial, encara es poden veure quines foren les famílies que tenien els bancs assignats ja que duen la inscripció gravada al respall dels bancs.

Durant la Guerra Gran (1793-1795) Sant Boi no va ser envaït pels francesos però la seva població si que va patir el trasbals de la guerra. Els francesos van entrar a Puigcerdà el dia 28 d'agost de 1793 i a primers de setembre ja hi havia més de dos mil soldats francesos ala vall de Ribes i Camprodon. Quaranta homes de Sant Boi es van unir als sometents de la Plana de Vic i el Lluçanès a fer front els francesos. El juny de 1794 a Sant Boi hi havia molt moviment: sometents, gent forastera i molt bestiar que venia dels llocs envaïts pels francesos. L'any 1795 van morir dos miquelets de Sant Boi en poder dels francesos, un a Dòrria i l'altre a Puigcerdà (MONTAÑA: 2004).

Durant la Guerra del Francés, a inicis del segle XIX, Sant Boi de Lluçanès havia esdevingut un lloc segur on van refugiar diversos habitants procedents de pobles de la Plana de Vic. Fou un indret on es reuniren els sometents, que organitzaven accions contra els francesos establerts a la Plana, i tot i que en alguna ocasió hi va haver certa alarma per la possible incursió dels francesos als volts de Sant Boi, no van arribar mai a entrar al poble. L'únic enfrontament fou el 2 de juny de 1809, quan uns cent quaranta francesos procedents de Sant Hipòlit van arribar a la Casanova de Viladecans (Fitxa núm.23), on van ser aturats per un grup de quaranta patriotes, capitanejats pel comandant dels sometents del corregiment de Vic Joan Soler(MONTAÑA: 2004).

A finals d'abril i principi de maig de 1809 a Sant Boi es va declarar una epidèmia, les anomenades febres pútrides. Aquell any van morir 111 persones, més del doble de morts d'anys anteriors i posteriors. Els preus van pujar i això es va agreujar per la mala collita i l'escassetat de pluges. El 8 d'agost de 1812, a la plaça del Pou (actualment plaça de la Verge dels Munts) es va fer un acte polític per celebrar la Constitució, i des d'aleshores es va donar llibertat per obrir forns, molins i fàbriques al poble. Els santboiencs el 15 de juny de 1814 van anar a buscar la imatge de la Mare de Déu dels Munts i la van baixar al poble per ser venerada i donar-li les gràcies perquè el poble de Sant Boi no va caure en mans dels francesos (MONTAÑA: 2004).

A partir d'aquest moment l'evolució poblacional de Sant Boi de Lluçanès es veurà mediatitzada, fins al 1860, per la conflictivitat bèl·lica emergent a la comarca (Guerra dels Malcontents, Primera Guerra Carlina i Guerra dels Matiners) i les seves seqüeles, o bé per alguna dificultat conjuntural com les males collites de 1853 i els estralls epidèmics del còlera des de finals d'agost fins a mitjans d'octubre 1854, en la qual van morir 71 santboiencs. A causa de la por de contagi molts veïns van optar per marxar a la muntanya. Un cop va haver passat l'epidèmia, el 4 de desembre de 1854, a l'església parroquial de Sant Boi es va fer un ofici en record als difunts, al qual van assistir més de 600 persones. També es va erigir una capella dedicada als advocats de les pestilències sant Roc (Fitxa núm.42) i sant Sebastià (MONTAÑA: 2004). La capella fou edificada l'any 1855 pels amos de Codines i Bertrans tal com s'indica a la llinda del portal principal: 18 JOAN CODINAS 55 JOSEPH BERTRANS.

La Tercera Guerra Carlina (1872-1876) els santboiencs la van viure de prop. Per al bàndol carlí, Saant Boi de

Lluçanès va ser un lloc segur i de confiança, que en més d'una ocasió van fer servir de refugi. Durant la guerra, els carlins van fer servir com a palau d'intendència general de Catalunya la masia del Vilar (Fitxa núm.5), amb

greus repercussions econòmiques per a la propietat. Com un dels llocs privilegiats de la reraguarda, en més d'una ocasió hi tingueren lloc importants reunions. També hi instal·laren un impremta i formà part de la xarxa d'establiments militars carlins. Una altra casa important fou el mas Orra (Fitxa núm.20), on els carlins tenien instal·lada una fàbrica d'armes.

Després de la mort del brigadier liberal Cabrinetty a la batalla d'Alpens, el dia 11 de juliol de 1873, els carlins, provenint de Ripoll van arribar a Sant Boi. El general Francesc Savalls va continuar amb les seves tropes cap a Bagà i l'infant Alfons Carles de Borbó i Maria de les Neus de Bragança (coneguda com a Doña Blanca) es van quedar a dormir al Vilar de Sant Boi de Lluçanès, a la sala noble de convidats. L'endemà van sortir en direcció a Prats de Lluçanès (MONTAÑA: 2004).

Al llarg dels segles XVII-XIX fou l'època d'expansió de la transhumància, i pastors i ramats transcorrien pels camins ramaders que travessen Lluçanès en direcció a les pastures més altes o de retorn a les planes. A Sant Boi de Lluçanès aquesta activitat transhumant es documenta al segle XIV, concretament el 1365 quan el batlle del castell de Sant Boi decreta que ningú pasturi i faci empriu en el mas Vilaltella (Fitxa núm.8) de Sant Boi. L'explotació ramadera esdevingué una activitat econòmica important, sobretot a l'edat Moderna, especialitzada i independent per a satisfer la demanda de matèria primera llanera per part de la puixant indústria tèxtil. A Sant Boi de Lluçanès es creà una confraria de mestres paraires i teixidors en la primera meitat del segle XVII – al voltant de 1650-. Fou durant el segle XVIII, quan arribà l'auge de la transhumància i amb

això també l'auge de la indústria tèxtil llanera. Segons les notícies ofertes per les administracions borbòniques del segle XVIII a la població de Sant Boi de Lluçanès hi havia, l'any 1760, 19 tallers de llana (que representen un 12% dels 160 telers que hi havia a tot el Lluçanès) amb una producció total de 255 peces, entre les quals el teixit que predominava eren les estamenyes catorzenes. La importància de l'activitat tèxtil a Sant Boi era rellevant tal com reflecteix en diversos documents locals. D'aquesta manera l'any 1786, en un informe de la confraria de Sant Boi de Lluçanès es compten 26 paraires i 8 teixidors (MONTAÑA: 2004).

Aquesta indústria llanera veié accentuada les seves dificultats de supervivència durant en el trànsit del segle XVIII al XIX. Causes estructurals – parairia modesta i pes de l'organització gremial -, al costat de l'oferta més competitiva dels nous teixits de la puixant indústria cotonera, n'explicaren la seva davallada. És a partir de l'any 1830 que s'adverteix la continua minva de la representació conjunta dels paraires i teixidors en consonància amb la decadència generals de l'activitat tèxtil tradicional.

Ja endinsats al segle XIX trobem algunes notícies relatives a l'existència de la poca indústria tèxtil – ara fonamentalment cotonera – que tenia el poble. Es tracta d'unitats productives de reduïdes dimensions que compten amb pocs telers manuals, concentrats en un nombre molt reduït de fabricants. Així, el 1854 hi havia dos fabricants cotoners (Ramon Casanovas – deu telers- i Antoni Parés – cinc telers), que, entre ambdós, sumaven la xifra de quinze telers; al seu costat hi trobem la presència de tres industrials dedicats a la indústria canamera (Joan Bertrana –dos telers-, Joan Sauquet – un teler- i Francesc Picas –un teler-, a més d'un altre fabricant (Pere Andreu) que disposava d'un únic teler par al frisatge i els draps bastos. A l'any 1861 el modest volum d'indústria tèxtil s'havia

reduït a la meitat; només resta un fabricant cotoner que tenia cinc telers, mentre que la resta de telers (quatre dedicats al treball del cànem) es concentren en tres industrials. L'any 1862 ja no apareix cap empresa tèxtil. Durant un dècada van desaparèixer aquestes petites empreses tèxtils fins que l'any 1872 apareix la fàbrica d'Antoni Caballeria situada al carrer Antic (MONTAÑA: 2004).

La població de Sant Boi arribà al seu màxim l'any 1857 amb un total de 1.108 persones. A partir d'aquest moment, i igual com passarà a la resta de poblacions del Lluçanès, hi haurà un descens constant a causa del procés d'industrialització de Catalunya i els consegüents desplaçaments de gent cap a les ciutats, pobles i colònies fabrils del Ter i el Llobregat. Així la població santboienca a l'any 1900 es va veure reduïda a més de la meitat, amb 478 persones (MONTAÑA: 2004).

Des de començament del segle XX fins al 1936 s'observa un creixement del nombre d'habitants. La Guerra Civil, però, marca un punt d'inflexió. Els difícils anys de postguerra reflecteixen un estancament i un dèbil creixement natural de la població. L'any 1960, amb 668 habitants s'assoleix el màxim nombre d'habitants del segle XX. A partir d'aquest any s'inicia una davallada demogràfica que arribarà al seu màxim exponent l'any 1970 amb 484 habitants.

A principis del segle XX arribà l'electricitat a Sant Boi de Lluçanès, subministrada per la companyia elèctrica Hidràulica Gavarresa SA d'Olost. L'any 1933 es va fer la xarxa d'abastament d'aigua a totes les cases del poble i durant els anys 1933-1934 es posà en marxa la fàbrica tèxtil Manufactures Pont i Fatjó que l'any 1938 tenia 22 telers. A part de la fàbrica hi havia altres establiments: dos sastres, dos forners, un ferrer, un barber, un sabater, un espardenyer, un llauner, tres botigues, un bar fonda, una carnisseria i un metge (MONTAÑA: 2004).

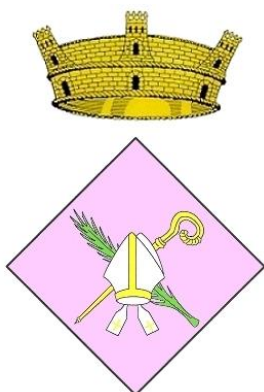
L'any 1936 es produeix una situació revolucionària que va provocar un buit del poder. El dia 21 i 22 de juliol es va fer un simulacre de destrucció de l'església parroquial i es van cremar algunes imatges entre les quals la imatge de la Mare de Déu de Pla Ballester i la imatge de Santa Llúcia. També es van destruir, al cap de pocs dies, alguns interiors de les capelles dels voltants del poble. Més tard arribà una ordre del conseller de la Generalitat Ventura Gassol, dient que s'havia de salvar l'església. Els quadres i les imatges més manejables van ser duts al palau de la Virreina i la porta de l'església va ser precintada. El 15 d'octubre es constituí un nou ajuntament i a partir de l'1 de gener de 1937 el poble de Sant Boi canvià de nom i passà a dir-se oficialment Aurora del Lluçanès. També l'any 1937 es va fer la plaça Nova. Ja avançada la Guerra Civil van arribar al poble de Sant Boi nombrosos refugiats procedents de l'Aragó i Palència però també de Vic i Ripoll.

El dia 6 de febrer de l'any 1939 les tropes franquistes arribaren al poble. Els anys de postguerra van estar marcats per la repressió i l'economia de subsistència fins a mitjans o finals dels anys 60 del segle XX que es s'inicià una economia en transformació que va fer que el poble anés canviant. Durant la dècada de 1950 a 1960 es van obrir un bon nombre de nous establiments. En aquest augment hi va tenir molt a veure el turisme que començava a establir-se a Sant Boi (MONTAÑA: 2004).

El 13 de novembre de 1961, Joan Purtí va obrir una fàbrica tèxtil, que va donar ocupació, en un primer moment a dotze treballadors. Més tard s'amplià la fàbrica en dues ocasions: l'any 1977 i l'any 1985. L'any 1964 la fàbrica tèxtil Pont i Fatjó va ser adquirida per Enric Ballús, que condicionà el local i hi canvià telers; hi van treballar unes 30 persones. Aquesta fàbrica al llarg dels anys es va anar modernitzant i

ampliant i va passar a anomenar-se Enbasa. A partir de 1969 es començà a ampliar el barri de les Cases Noves. Des d'aleshores fins als volts dels anys 80 del segle XX el poble anirà creixent, sobretot a causa del creixement d'aquest barri (MONTAÑA: 2004).

2.4 ESCUT MUNICIPAL I TOPONÍMIA

Actualment, l'ajuntament de Sant Boi de Lluçanès utilitza com a escut municipal un escut caironat, de porpra, una palma de sinople i un bàcul de bisbe d'or, passats en sautor; ressaltant sobre el tot una mitra d'argent embellida d'or. Per timbre porta una corona de poble. Aquest escut va ser aprovat l'1 de març de 2004.

La mitra i el bàcul són els atributs de sant Baldiri (bisbe del segle XI) patró de la localitat, i la palma fa referència a la vida eremítica que va dur en els seus últims anys. Tots tres elements formen l'escut tradicional del poble.

En algunes fitxes ja s'han inclòs petites notes sobre els topònims, que generalment fan referència a activitats humanes (cal Sastre (Fitxa núm.54), Cal Ferreric (Fitxa núm.135)...) i a l'orografia (Pujols (Fitxa núm.15), Coll Triador (Fitxa núm.14), Torrents (Fitxa núm.27)...). La majoria d'aquests topònims provenen etimològicament del llatí, tot i que també n'hi ha d'origen germànic. A continuació detallem alguns dels topònims més significatius del terme municipal.

La Quintana (Fitxa núm.39), prové del mot llatí *quintana*, derivat de *quintus*, que significa cinquè. El mot quintana

s'utilitza per a designar un camp o conjunt de camps de conreu situats immediatament al costat d'una masia.

Bertrans (Fitxa núm.26), prové del nom propi germànic Berahthraban, que ja apareix amb la variant Bertran a molts d'antics documents germànics.

Vila-rasa (Fitxa núm.6), prové del llatí *vila rasa*, que significa "vila pelada".

Abellar (Fitxa núm.7), prové del mot llatí *apiculare*, i com aquest significa conjunt de ruscs d'abelles.

Bellver topònim que es troba en l'església de Sant Salvador de Bellver (Fitxa núm.2), prové del mot llatí *bellu videre*, que significa bell veure.

Codines (Fitxa núm.21), prové del mot llatí *cotina*, que significa cosa de terra. El mot codina és equivalent a capa de terra compacta, mala de treballar, que apareix dins les terres de conreu o davall aquestes.

El Fréixer (Fitxa núm.30), prové del mot llatí *fraxinu* que fa referència a l'arbre de la família de les oleàcies, conegut com a freixe.

Gallifa (Fitxa núm.31), prové, probablement, d'un nom personal germànic que podria ésser Walefrid o Wilefrid.

Pujols (Fitxa núm.15), prové del mot llatí *podiolu*, que significa puig petit, monticle.

Puig Castellar prové del llatí tardà *castellare* i significa territori agregat a un castell

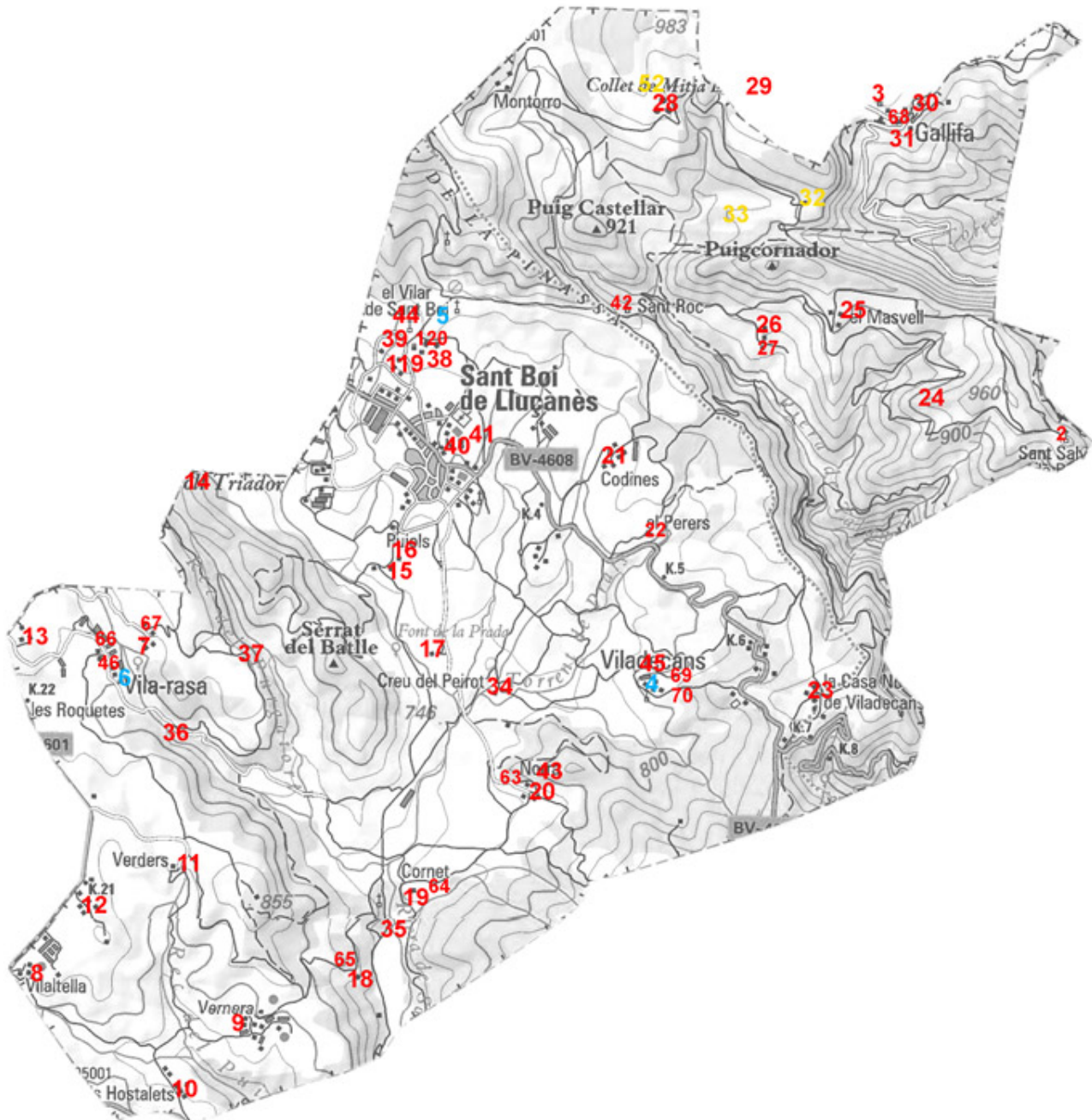
Viladecans (Fitxa núm.4), presenta la grafia aglutinada de *vila de cans*, i significa casa de gossos.

Vilar (Fitxa núm.5), prové etimològicament del llatí tardà *villare*; és un derivat de *villa*, *vila* que significa casa de camp o llogaret, aplec de cases.

Font de la Prada (Fitxa núm.99), malgrat el nom actual, el nom original de la font era el de font de la Parada. Parada prové del llatí *parare* i significa, en una de les seves accepcions, massa de terra, brossa, posts o pedra amb què es tapa la boca d'un rec perquè l'aigua s'aturi o es desvií. Antigament, algunes masies tenien una parada, que consistia en un embassament d'aigua que s'aprofitava per a estovar i treballar el cànem. La font es troba situada on antigament hi havia la parada de Pujols.

2.5 Mapa de situació dels elements fitxats

Situació de béns immobles (edificis, conjunts arquitectònics i jaciments) del terme municipal de Sant Boi de Lluçanès

Base topogràfica del terme municipal de Sant Boi de Lluçanès, 1:50.000 (Institut Cartogràfic de Catalunya)

► EDIFICIS

11	Bardés
9	Barnera
26	Bertrams
13	Borrell
38	Cal Masover del Vilar
41	Cal Nen
44	Capella del Roser del Vilar
16	Casa Xica de Pujols
12	Casanova de la Tria
23	Casanova de Viladecans
21	Codines
14	Coll Triador
19	Cornet
30	El Fréixer
37	El Purgatori
119	Fàbrica de cacaolat "CAOBOY"
31	Gallifa
10	Hostalets de Barnera
17	La Cirera
39	La Quintana
7	L'Abellar
43	Mare de Déu de la Concepció d'Orra
24	Mas Nou
25	Mas Vell
35	Molí de Cornet
34	Molí de Viladecans
36	Molí de Vila-rasa
40	Moneres
28	Montorroell
20	Orra
64	Pallissa de Cornet
68	Pallissa de Gallifa
67	Pallissa de l'Abellar
65	Pallissa de Sant Ponç
66	Pallissa de Vila-rasa
120	Pallissa del Vilar
63	Pallissa d'Orra
69	Pallissa gran de Viladecans
70	Pallissa petita de Viladecans
22	Parés
29	Puig Cogul
15	Pujols
45	Sant Joan Baptista de Viladecans
3	Sant Miquel de Gallifa
46	Sant Pere de Vila-rasa
18	Sant Ponç
42	Sant Roc
2	Sant Salvador de Bellver (o d'Orís)
27	Torrents
8	Vilaltella

► CONJUNTS ARQUITECTÒNICS

5	El Vilar
4	Viladecans

6 Vila-rasa

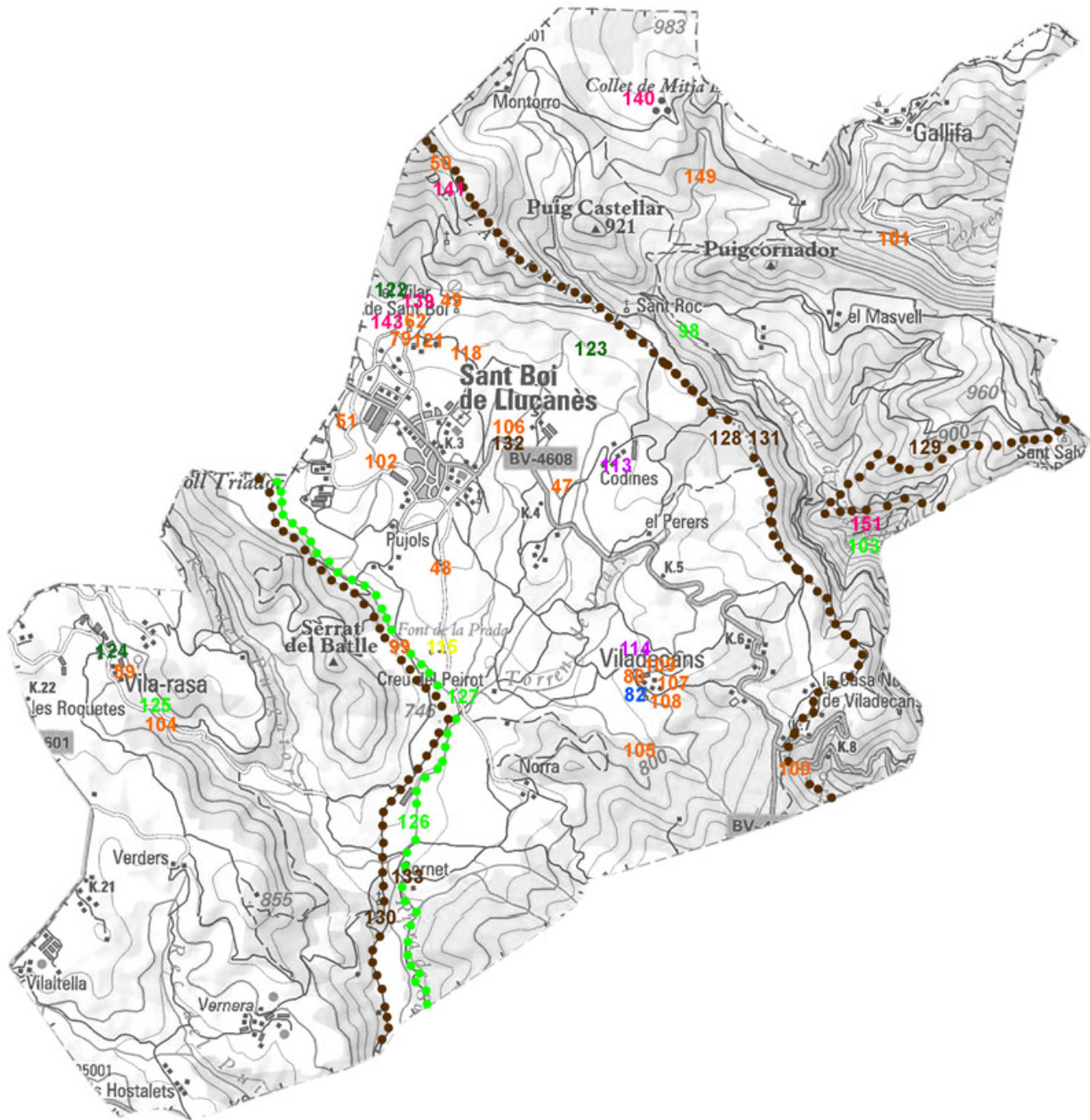
▶ **JACIMENTS**

32 Can Serra

52 Castell de Montorroell

33 Les Palomeres

**Situació de béns immobles (elements arquitectònics),
mobles, documentals, immaterials i naturals del terme
municipal de Sant Boi de Lluçanès**

**Base topogràfica del terme municipal de Sant Boi de Lluçanès, 1:50.000
(Institut Cartogràfic de Catalunya)**

► ELEMENTS ARQUITECTÒNICS

- 62 Canalera del Vilar
- 109 Cisterna de Viladecans
- 107 Escut de Viladecans
- 59 Finestra de Vila-rasa
- 121 Fita del Vilar
- 101 Font de la Baga
- 100 Font de la Boixa
- 99 Font de la Prada
- 106 Font de la Talaia
- 105 Font de l'Horta Vella
- 149 Font del Boix
- 104 Font del molí de Vila-rasa
- 102 Font dels Plàtans
- 50 Pedró de l'Àngel de la Guarda
- 47 Pedró de Lourdes de Codines
- 51 Pedró de Pla Ballester
- 48 Pedró de Sant Baldiri
- 49 Pedró de Sant Isidre
- 79 Retaule de la capella del Vilar
- 80 Retaule de Sant Joan Baptista de Viladecans
- 118 Teuleria del Vilar
- 108 Torre de Viladecans

► OBRA CIVIL

- 128 Camí ramader
- 132 Pont de la Font de la Talaia
- 133 Resclosa del Molí de Cornet
- 129 Sender d'Orís (PR C-54)
- 131 Sender de gran recorregut. GR-3
- 130 Sender del Sorreigs (PR C-46)

► OBJECTES

- 82 Bugader de Viladecans

Es troben fora del terme municipal:

- 86 Creu de majestat de Sant Salvador de Bellver
- 87 Creu de xemeneia
- 88 Majestat de Sant Salvador de Bellver

► FONS DOCUMENTALS

- 113 Arxiu familiar i patrimonial de Codines
- 114 Arxiu familiar i patrimonial de Viladecans

Es troben fora del terme municipal:

- 116 Arxiu parroquial de Sant Boi de Lluçanès
- 111 Arxiu Vilarmau

▶ **TRADICIÓ ORAL**

- 139 El follet del Vilar
- 143 El salt de la cabra
- 140 La castellana de Montorroell
- 141 La creu vermella
- 151 La font de les Donzelles (llegenda)

Es troba fora del terme municipal:

- 142 Un any de sequera a Sant Boi

▶ **MÚSICA I DANSA**

- 115 Arxiu de cançons d'Isabel Iborra

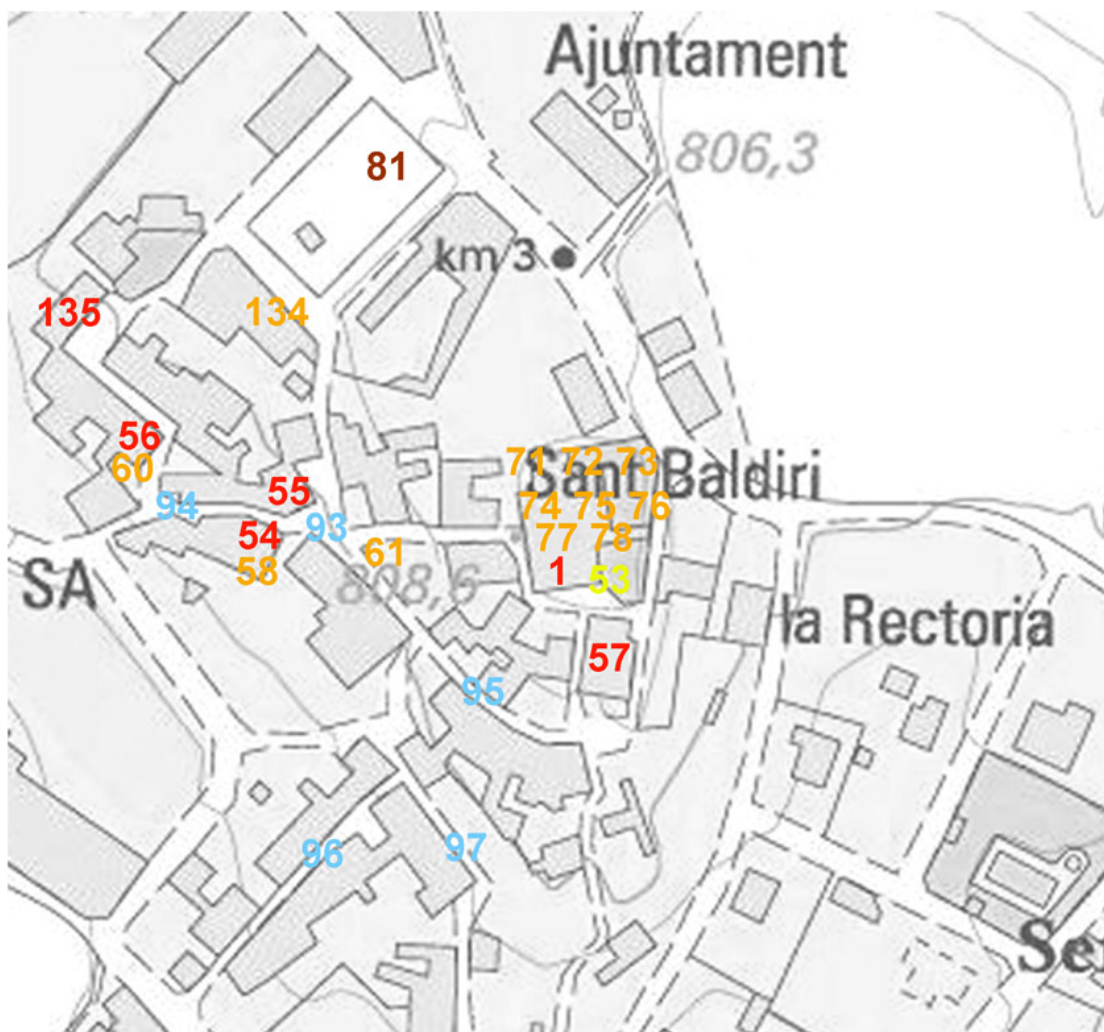
▶ **ZONES D'INTERÈS NATURAL**

- 98 Font de la Mina
- 103 Font de les Donzelles
- 125 Pantans de Vila-rasa
- 127 Reserva botànica de la Cirera
- 126 Riera del Sorreigs

▶ **ESPÈCIMENS BOTÀNICS SINGULARS**

- 123 Roure de la Mandra
- 122 Roure de la Senyora
- 124 Roure de Vila-rasa

Situació de béns immobles del nucli urbà de Sant Boi de Lluçanès

Base topogràfica del terme municipal de Sant Boi de Lluçanès, 1:10.000
(Institut Cartogràfic de Catalunya)

▶ EDIFICIS

- 135 Cal Ferreric
- 56 Cal Jaumet Pensa
- 55 Cal Sastre
- 54 Cal Solà
- 1 Església parroquial de Sant Boi de Lluçanès
- 57 La Rectoria

▶ CONJUNTS ARQUITECTÒNICS

- 94 Carrer Antic
- 95 Carrer Major
- 96 Carrer Manresa
- 97 Carrer Vic
- 93 Nucli urbà de Sant Boi de Lluçanès

▶ ELEMENTS ARQUITECTÒNICS

- 58 Finestra de cal Solà
- 134 Forn de pa de cal Pujals
- 60 Pont (o corredor) de cal Jaumet Pensa
- 61 Pou de ca la Nita
- 72 Retaule de la Mare de Déu del Ballester
- 77 Retaule de la Mare de Déu del Carme
- 78 Retaule de la Puríssima
- 71 Retaule de Sant Isidre
- 76 Retaule del Roser
- 74 Retaule del Sant Crist
- 75 Retaule dels Sants Màrtirs
- 73 Retaule Major de Sant Boi

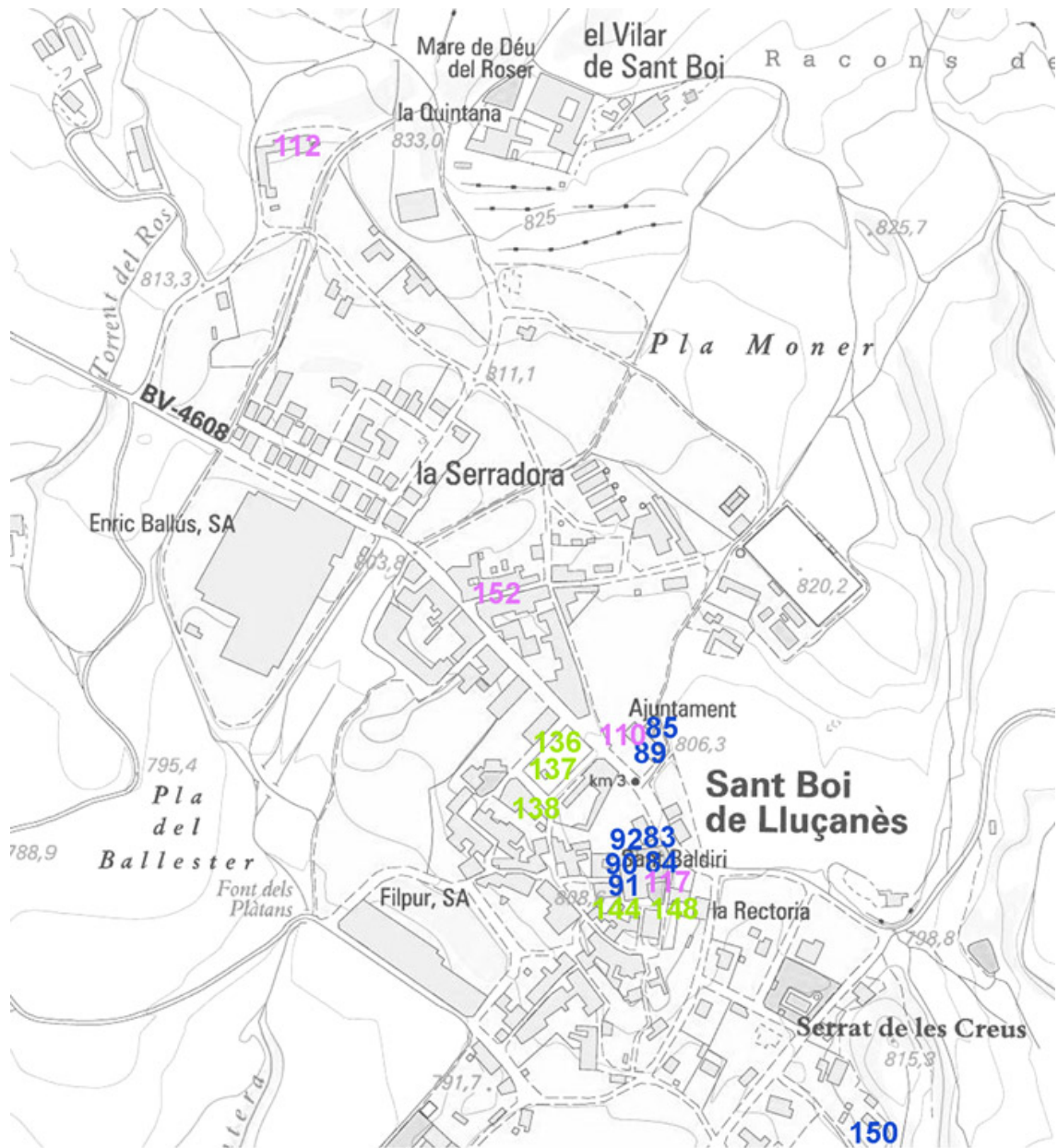
▶ JACIMENTS

- 53 Església vella de Sant Boi

▶ ELEMENTS URBANS

- 81 Font de la Plaça Nova

Situació de béns mobles, documentals i immaterials del nucli urbà de Sant Boi de Lluçanès

Base topogràfica del terme municipal de Sant Boi de Lluçanès, 1:10.000 (Institut Cartogràfic de Catalunya)

▶ **OBJECTES**

- 83 Campana Gran
- 84 Campana Petita
- 89 Rellotge de campanar

▶ **COL·LECCIONS**

- 92 Bancs de l'església
- 150 Col·lecció de fòssils
- 85 Quadres de pintura ràpida
- 90 Roba litúrgica
- 91 Tresor de l'església parroquial

▶ **FONS D'IMATGES**

- 152 Fons fotogràfic Baldiri Selva

▶ **FONS DOCUMENTALS**

- 112 Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Boi
- 110 Arxiu municipal
- 117 Col·lecció de goigs

▶ **MANIFESTACIONS FESTIVES**

- 136 Festa Major de Sant Boi de Lluçanès
- 137 Festes de Sant Baldiri
- 148 Viacrucis

▶ **TÈCNIQUES ARTESANALS**

- 138 Pa de Sant Boi

▶ **MÚSICA I DANSA**

- 144 Caramelles

Sense ubicació:

- 147 Processó de Corpus
- 145 Gojaires del Roser
- 146 Pabordesses

2.6 ESTAT LEGAL DE PROTECCIÓ

En aquest àmbit el municipi de Sant Boi de Lluçanès té tres elements protegits a nivell nacional. Es tracta dels **BCIN** (Bé Cultural d'Interès Nacional) anomenats castell de Montorroell, castell de Sant Boi, protegits segons la llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimonio Histórico Español i l'escut de Viladecans, protegit segons el Decret 14 de març de 1963 núm. 571/63.

► **Castell de Montorroell** (Fitxa núm.52). Es tracta d'una estructura derruïda que conserva diversos trams de murs, alguns dels quals de fins a 2 metres d'alçada, de maçoneria de pedra irregular, petita a mode de

lloseta. La majoria dels murs es troben coberts per vegetació i hi ha crescut roures i boixos. Algunes formes de les estances i separacions de l'interior són visibles tot i l'enderroc dels murs i la coberta vegetal. El Castell de Montorroell anomenat en la documentació com a "statica", "fortitudo" o "castrum" de Montorroell es troba documentat el 1297 i tenia al costat la capella de Sant Amanç de Montorroell, citada a mitjans del segle XIV.

► **Castell de Sant Boi**. Era un castell termenat documentat el 1276. No s'ha localitzat i diverses informacions apunten la seva localització a llocs diferents. En el catàleg de monuments i conjunts històrico-artístics de la Generalitat de Catalunya el situen prop del mas Torrents. Altres informacions orals el situen prop dels masos Vila-rasa i Abellar, en un serrat rodó al sud de la masia del Purgatori.

► **Escut de Viladecans** (Fitxa núm.107). Es tracta de l'escut heràldic de la família de Viladecans. Es tracta d'un escut esculpit en relleu a la gran llinda monolítica del portal principal de la masia, envoltat per la inscripció: "1751 / JESUS MARIA / PERA VILADECANS". L'escut es troba

encerclat amb una forma geomètrica que consisteix en un quadrat rebaixat als quatre extrems amb quatre angles convexos. A l'interior hi ha l'emblema de la casa en relleu, format per la representació d'una gran masia amb diverses obertures i amb una torre sobresortint del centre de la teulada, i dos gossos a la part superior flanquejant la torre.

Pel que fa a la protecció a nivell local, no hi ha declarat cap **BCIL** (Bé Cultural d'Interès Local). El municipi, però, compta actualment amb Normes Subsidiàries de Planejament aprovades l'any 1993. Els edificis i elements d'interès històric, artístic i natural que es recullen en les Normes Subsidiàries són els següents:

- Nucli de Sant Boi de Lluçanès (Fitxa núm.93)
- Carrer Major (Fitxa núm.95)
- Carrer Antic (Fitxa núm.94)
- Cal Solà (Fitxa núm.54)
- Matacas i finestra de cal Solà (Fitxa núm.58)
- Cal Sastre (Fitxa núm.55)
- Cal Jaumet Pensa (Fitxa núm.56)
- Pont (o corredor) sobre cal Jaumet Pensa (Fitxa núm.60)
- Cirera (Fitxa núm.17)
- Pallissa de la Cirera
- Pujols (Fitxa núm.15)
- Casa xica de Pujols o masoveria de Pujols (Fitxa núm.16)
- Codines (Fitxa núm.21)
- Bertrams (Fitxa núm.26)
- Mas Vell (Fitxa núm.25)
- Vilaltella (Fitxa núm.8)
- Bardés (Fitxa núm.11)
- Coll Triador (Fitxa núm.14)
- Viladecans (Fitxa núm.4)
- Molí de Viladecans (Fitxa núm.34)
- Pallissa de Viladecans (Fitxa núm.69)

- Sant Joan Baptista de Viladecans (Fitxa núm.45)
- Pallissa de Viladecans (Fitxa núm.70)
- Torres de Viladecans (Fitxa núm.108)
- Cisterna de Viladecans (Fitxa núm.109)
- Bugader de Viladecans (Fitxa núm.82)
- Altar de Sant Joan Baptista de Viladecans (Fitxa núm.80)
- Església parroquial de Sant Boi (Fitxa núm.1)
- Vilar de Sant Boi (Fitxa núm.5)
- Orra (Fitxa núm.20)
- Pallissa d'Orra (Fitxa núm.63)
- Mare de Déu de la Concepció d'Orra (Fitxa núm.43)
- Abellar (Fitxa núm.7)
- Pallissa de l'Abellar (Fitxa núm.67)
- Vila-rasa (Fitxa núm.6)
- Sant Pere de Vila-rasa (Fitxa núm.46)
- Pallissa de Vila-rasa (Fitxa núm.66)
- Sant Miquel de Gallifa (Fitxa núm.3)
- Gallifa (Fitxa núm.31)
- Pallissa de Gallifa (Fitxa núm.68)
- El Fréixer (masoveria de Gallifa) (Fitxa núm.30)
- Pedró de Sant Baldiri (Fitxa núm.48)
- Església de Sant Salvador de Bellver (Fitxa núm.2)

La majoria dels elements inventariats a l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya, es troben protegits en les normes subsidiàries de planejament de Sant Boi de Lluçanès. Tot i així hi ha elements inclosos a l'Inventari de patrimoni Arqueològic i Paleontològic i de l'Inventari de Patrimoni Industrial de la Generalitat de Catalunya que no gaudeixen de cap tipus de protecció legal. Així doncs, s'ha considerat oportú proposar diversos BCIL's per tal de donar una protecció adequada als elements patrimonials més destacables del municipi, així com un llistat d'elements que seria interessant incloure al catàleg de protecció del futur POUM, esmentats en l'apartat de protecció del bloc de Recomanacions.

2.7 EQUIPAMENTS PATRIMONIALS

A Sant Boi de Lluçanès hi ha diversos equipaments patrimonials de caràcter públic:

- **Arxiu municipal** (Fitxa núm.110), situat a l'ajuntament de Sant Boi de Lluçanès representa una eina d'ús administratiu i d'interès per a l'estudi del municipi i la seva història; el gruix de documentació pertany als segles

XVIII-XIX i XX. L'arxiu municipal va ser organitzat, ordenat i classificat dins el Programa de la Xarxa d'Arxius Municipals de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona durant els mesos de febrer a juny de 1997.

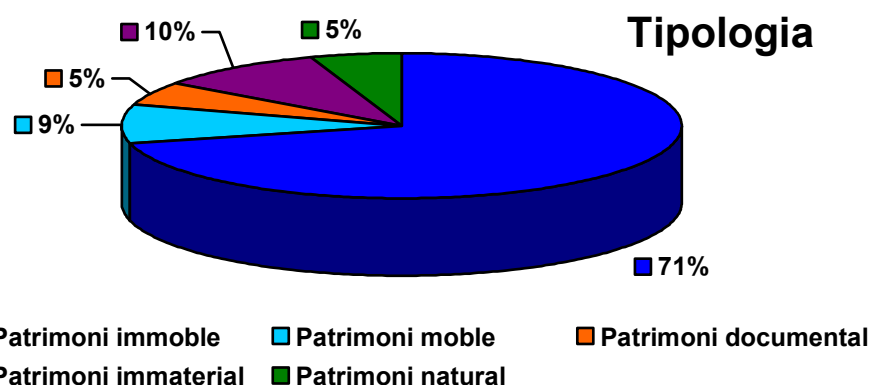
- **Sala d'exposicions**, situada a la plaça de l'església, 2, és un espai destinat a organitzar-hi exposicions temporals. No té una programació regular durant l'any però sempre per la festa Major s'hi mostra una exposició. Així mateix, cada any, s'hi exposen els quadres de pintura ràpida que es realitzen el 12 d'octubre en el marc del concurs de pintura ràpida.

- **Local Social**, situat al carrer Manresa, 2, està format per una sala de teatre que té un aforament d'unes 300 persones. El teatre no té una programació regular tot i que s'hi celebren diverses obres cada any; fa uns anys era utilitzat regularment per un grup de teatre del poble. Aquesta sala de teatre es pot adaptar com a sala polivalent on s'hi celebren diversos actes, ja que es poden retirar les grades del teatre.

2.8 ANÀLISI GLOBAL DE LA SITUACIÓ DEL PATRIMONI DEL TERME

Tipologia

Tenint en compte les prescripcions tècniques de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, es pot dividir el total de 152 elements patrimonials inventariats a Sant Boi de Lluçanès en 5 tipologies diferents. Hi ha 108 elements inventariats que corresponen al patrimoni immoble (71%), 13 a patrimoni moble (8'6%), 8 a patrimoni documental (5'3%), 15 a patrimoni immaterial (9'8%) i 8 a patrimoni natural (5'3%). L'àmbit del patrimoni immoble abasta, per tant, pràcticament tres quartes parts dels elements inventariats, i és seguit a distància pel patrimoni immaterial i el moble. La fracció més petita correspon als patrimonis documental i natural.

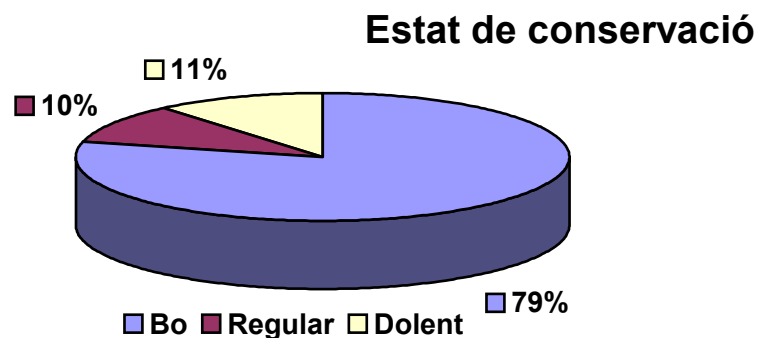

Del total de 108 elements inventariats dins de l'àmbit del patrimoni immoble, 56 corresponen a edificis (51'9%), 34 a elements arquitectònics (31'5%), 8 a conjunts arquitectònics (7'4%), 6 a obra civil (5'6%) i 4 a jaciments (3'7%). En la tipologia de patrimoni moble s'han inventariat 13 elements, repartits entre col·leccions (5 fitxes), objectes (7 fitxes) i elements urbans (1). Dins del patrimoni documental s'han fitxat 8 elements: 7 fons documentals i un fons d'imatges. Pel que fa al patrimoni immaterial s'han inventariat 15 elements, dividits entre manifestacions festives (4), tradició oral (6), música i

dansa (2), costumari (2) i tècniques artesanals (1). Finalment, s'han detectat 8 elements que pertanyen a l'àmbit del patrimoni natural, cinc elements són zones d'interès natural i tres espècimens botànics singulars.

Estat de conservació

Referent a l'estat de conservació, els 152 elements inventariats s'han dividit en les tres possibilitats que es preveien des de l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. S'ha classificat amb un estat de conservació bo el 78'9% de les fitxes (120 elements), amb un estat de conservació regular el 9'9% (15 elements) i amb un estat de conservació dolent l'11,2% del total (17 elements).

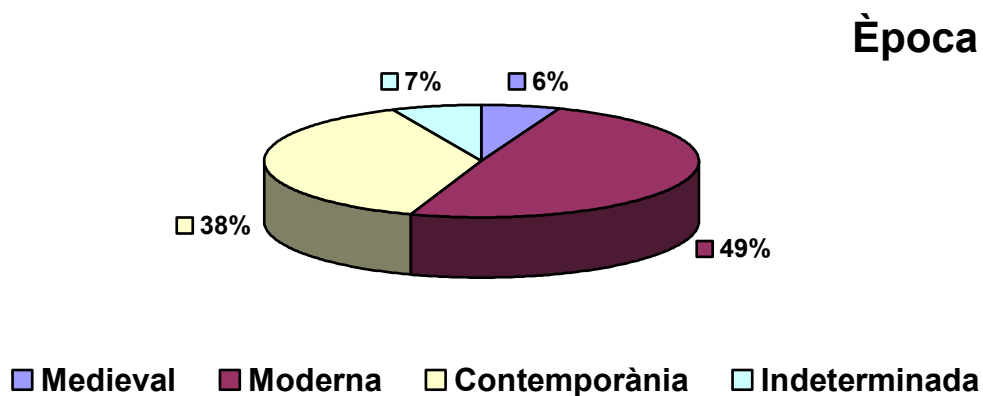

Tot i així s'ha de remarcar que en alguns casos l'elecció entre un estat de conservació i una altre ha estat difícil, ja que en diverses ocasions els elements podien tenir un estat de conservació general bo i en canvi tenir parts concretes en mal estat, o a la inversa. En aquests casos s'ha fet una valoració general, especificant les característiques particulars de l'estat de conservació a les mateixes fitxes.

Èpoques

Referent a les èpoques en les que poden datar els elements inventariats, s'ha de remarcar la dificultat, en alguns

casos, d'associar els elements a una època determinada. Per aquest motiu apareixen en les fitxes alguns elements ubicats en més d'una època; tot i així, i de cara a fer més simple i entenedor el gràfic següent, s'ha agafat l'època més antiga en els casos en els que un element estava a cavall entre dues o més èpoques. Per exemple, si un element està ubicat en l'època medieval i moderna, apareix al gràfic únicament com a medieval.

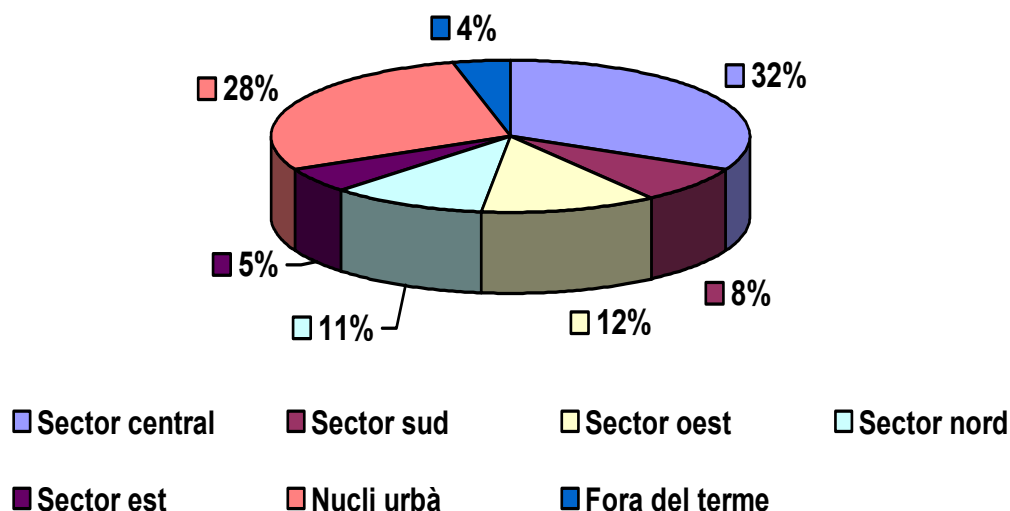
D'aquesta manera, els 152 elements inventariats a Sant Boi de Lluçanès es poden dividir en 4 èpoques. Pertanyen a l'època medieval 9 fitxes, que suposen un 5'9% del total, a l'època moderna s'hi inclouen 75 elements que corresponen al 49'3% del total i a l'època contemporània 58 elements, que suposen un 38'2%. El 6'6% restant equival a les 10 fitxes que han quedat sense època associada i, per tant, com a indeterminades. La major part de les fitxes que no tenen una època determinada corresponen a les fonts, inventariades com a element arquitectònic dins del patrimoni immoble, i algunes a les manifestacions festives.

Ubicació

Com en el cas de l'època, realitzar un gràfic amb la ubicació dels elements tal com apareixen a les fitxes seria poc entenedor per la multitud de variants que apareixen en la

ubicació. Per aquesta raó s'han unificat les ubicacions en 6 grans sectors en els que s'ha dividit el terme municipal (nord, est, sud, oest, central i nucli urbà) a més dels elements que es troben fora del terme municipal. D'aquesta manera, els 152 elements inventariats apareixen repartits força heterogèniament en tot el terme municipal, amb la concentració més important d'elements fixats al sector central del terme municipal, on es concentren 49 fitxes, que suposen el 32'2% del total. El segueixen en ordre d'importància el nucli urbà amb 43 fitxes (28'3%) i el sector oest amb 18 fitxes (11'8%). Seguidament apareixen el sector nord amb 16 fitxes (10'5%) i a certa distància el sectors sud i est del terme municipal, amb 12 i 8 fitxes respectivament (7'9% i 5'3%). Finalment les 6 fitxes restants, incloses dins l'apartat "fora del terme" estan ubicades fora del terme municipal.

Ubicació

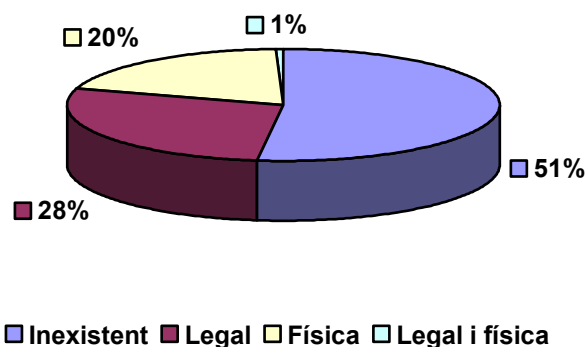

Protecció

La protecció de cada un dels 152 elements fixats a Sant Boi de Lluçanès s'ha valorat en funció a les possibilitats

que oferien les fitxes dissenyades per l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona: inexistent, legal, física i legal i física. Aproximadament poc més de la meitat de les fitxes, concretament 79, no tenen cap protecció i representen un 51'9% del total. Seguidament, apareixen els 42 elements detectats amb protecció legal, que suposen un 27'6% del total, la majoria protegits a través de les Normes Subsidiàries de Planejament, els 30 elements detectats amb protecció física, que corresponen al 19'7% del total i finalment un element amb protecció legal i física, que suposa un 0'7% .

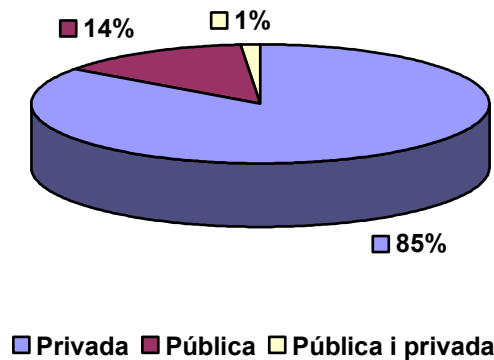
Protecció

Titularitat

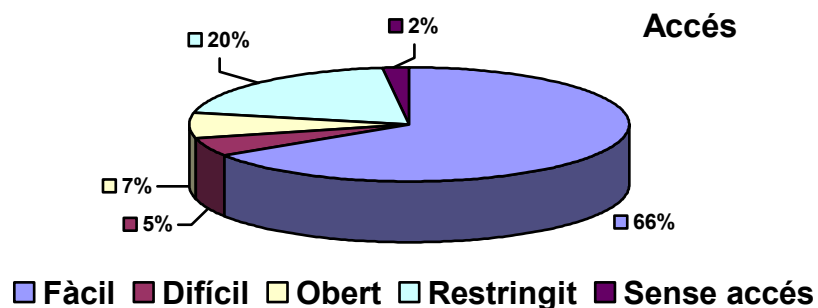
En relació amb la titularitat, es fàcil observar com la major part del elements fitxats són de titularitat privada. Concretament, 129 de les 152 fitxes totals pertanyen a l'àmbit privat, el que equival al 84'9% del total. En l'àmbit públic hi ha 21 elements detectats, el que suposa un 13'8% del total. Finalment s'han fitxat dos elements amb titularitat compartida entre l'àmbit públic i el privat, que suposen un 1'3%.

Titularitat

Accés

Pel que fa a l'accés, s'han dividit els 152 elements fitxats entre les cinc possibilitats que oferia l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona: accés fàcil, difícil, obert, restringit i sense accés. Dues terceres parts dels elements fitxats s'han classificat amb accés fàcil (65'8%), el que equival a 100 elements. En ordre percentual, segueixen els 30 elements inventariats amb accés restringit, que suposen un 19'7% del total, els 11 elements amb accés obert (7'2%) i els 8 elements amb accés difícil, que equivalen al 5'2% del total. Finalment, s'han fitxat tres elements sense accés (1'9%).

Cal remarcar que en alguns casos, especialment els d'aquells béns als que s'accedeix a través de pista forestal, l'elecció entre les diverses possibilitats d'accés ha estat difícil ja que si bé en el moment de la visita l'accés era fàcil, aquest es podia tornar difícil amb condicions meteorològiques adverses (períodes de pluja, per exemple) o viceversa.

3 LLISTAT D'ELEMENTS FITXATS I NO FITXATS

3.1 LLISTAT D'ELEMENTS FITXATS

El Mapa del Patrimoni Cultural de Sant Boi de Lluçanès consta de **152** fitxes. Cal dir que no tots els elements detectats se'ls hi ha assignat una fitxa. A les fitxes només s'hi ha inclòs aquells elements que tenien un interès patrimonial remarcable, singulars i amb un valor monumental, artístic, històric, etnològic, social, industrial, identitari, religiós i natural. La resta, i sobretot aquells que no reunien prou valors, els que no es disposava de suficient informació per poder completar els camps de les fitxes, els ubicats fora del terme municipal i els desapareguts han estat recollits en l'apartat d'elements no fitxats.

A continuació es detallen els elements patrimonials inventariats ordenats en tres llistats: el primer amb ordenació numèrica, el segon amb ordenació tipològica i el tercer amb ordenació onomàstica.

Llistat amb ordenació numèrica

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
1	Església parroquial de Sant Boi de Lluçanès	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
2	Sant Salvador de Bellver (o d'Orís)	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
3	Sant Miquel de Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
4	Viladecans	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
5	El Vilar	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
6	Vila-rasa	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
7	L'Abellar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
8	Vilaltella	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
9	Barnera	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
10	Hostalets de Barnera	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
11	Bardés	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
12	Casanova de la Tria	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
13	Borrell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
14	Coll Triador	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
15	Pujols	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
16	Casa Xica de Pujols	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
17	La Cirera	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
18	Sant Ponç	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
19	Cornet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
20	Orra	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
21	Codines	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
22	Parés	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
23	Casanova de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
24	Mas Nou	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
25	Mas Vell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
26	Bertrans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
27	Torrents	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
28	Montorroell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
29	Puig Cogul	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
30	El Fréixer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
31	Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
32	Can Serra	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
33	Les Palomeres	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
34	Molí de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
35	Molí de Cornet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
36	Molí de Vila-rasa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
37	El Purgatori	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
38	Cal Masover del Vilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
39	La Quintana	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
40	Moneres	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
41	Cal Nen	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
42	Sant Roc	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
43	Mare de Déu de la Concepció d'Orra	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
44	Capella del Roser del Vilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
45	Sant Joan Baptista de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
46	Sant Pere de Vila-rasa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
47	Pedró de Lourdes de Codines	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
48	Pedró de Sant Baldiri	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
49	Pedró de Sant Isidre	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
50	Pedró de l'Àngel de la Guarda	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
51	Pedró de Pla Ballester	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
52	Castell de Montorroell	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
53	Església vella de Sant Boi	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
54	Cal Solà	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
55	Cal Sastre	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
56	Cal Jaumet Pensa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
57	La Rectoria	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
58	Finestra de cal Solà	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
59	Finestra de Vila-rasa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
60	Pont (o corredor) de cal Jaumet Pensa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
61	Pou de ca la Nita	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
62	Canalera del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
63	Pallissa d'Orra	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
64	Pallissa de Cornet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
65	Pallissa de Sant Ponç	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
66	Pallissa de Vila-rasa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
67	Pallissa de l'Abellar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
68	Pallissa de Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
69	Pallissa gran de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
70	Pallissa petita de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
71	Retaule de Sant Isidre	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
72	Retaule de la Mare de Déu del Ballester	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
73	Retaule Major de Sant Boi	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
74	Retaule del Sant Crist	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
75	Retaule dels Sants Màrtirs	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
76	Retaule del Roser	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
77	Retaule de la Mare de Déu del Carme	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
78	Retaule de la Puríssima	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
79	Retaule de la capella del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
80	Retaule de Sant Joan Baptista de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
81	Font de la Plaça Nova	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
82	Bugader de Viladecans	2.2	Patrimoni moble	Objecte
83	Campana Gran	2.2	Patrimoni moble	Objecte
84	Campana Petita	2.2	Patrimoni moble	Objecte
85	Quadres de pintura ràpida	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció
86	Creu de majestat de Sant Salvador de Bellver	2.2	Patrimoni moble	Objecte
87	Creu de xemeneia	2.2	Patrimoni moble	Objecte
88	Majestat de Sant Salvador de Bellver	2.2	Patrimoni moble	Objecte
89	Rellotge de campanar	2.2	Patrimoni moble	Objecte
90	Roba litúrgica	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció
91	Tresor de l'església parroquial	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció
92	Bancs de l'església	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció
93	Nucli urbà de Sant Boi de Lluçanès	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
94	Carrer Antic	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
95	Carrer Major	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
96	Carrer Manresa	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
97	Carrer Vic	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
98	Font de la Mina	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
99	Font de la Prada	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
100	Font de la Boixa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
101	Font de la Baga	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
102	Font dels Plàtans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
103	Font de les Donzelles	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès
104	Font del molí de Vila-rasa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
105	Font de l'Horta Vella	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
106	Font de la Talaia	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
107	Escut de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
108	Torre de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
109	Cisterna de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
110	Arxiu municipal	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
111	Arxiu Vilarmau	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
112	Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Boi	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
113	Arxiu familiar i patrimonial de Codines	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
114	Arxiu familiar i patrimonial de Viladecans	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
115	Arxiu de cançons d'Isabel Iborra	4.4	Patrimoni immaterial	Música i dansa
116	Arxiu parroquial de Sant Boi de Lluçanès	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
117	Col·lecció de goigs	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
118	Teuleria del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
119	Fàbrica de cacaolat "CAOBOY"	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
120	Pallissa del Vilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
121	Fita del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
122	Roure de la Senyora	5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics
123	Roure de la Mandra	5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
124	Roure de Vila-rasa	5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics
125	Pantans de Vila-rasa	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès
126	Riera del Sorreigs	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès
127	Reserva botànica de la Cirera	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès
128	Camí ramader	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
129	Sender d'Orís (PR C-54)	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
130	Sender del Sorreigs (PR C-46)	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
131	Sender de gran recorregut. GR-3	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
132	Pont de la Font de la Talaia	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
133	Resclosa del Molí de Cornet	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
134	Forn de pa de cal Pujals	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
135	Cal Ferreric	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
136	Festa Major de Sant Boi de Lluçanès	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
137	Festes de Sant Baldri	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
138	Pa de Sant Boi	4.2	Patrimoni immaterial	Tècniques artesanals
139	El follet del Vilar	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral
140	La castellana de Montorroell	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral
141	La creu vermella	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral
142	Un any de sequera a Sant Boi	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral
143	El salt de la cabra	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral
144	Caramelles	4.4	Patrimoni immaterial	Música i dansa
145	Gojaires del Roser	4.5	Patrimoni immaterial	Costumari
146	Pabordesses	4.5	Patrimoni immaterial	Costumari
147	Processó de Corpus	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
148	Viacrucis	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives

Núm.Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
149	Font del Boix	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
150	Col·lecció de fòssils	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció
151	La font de les Donzelles (llegenda)	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral
152	Fons fotogràfic Baldiri Selva	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges

Llistat amb ordenació tipològica

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Bardés	11
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Barnera	9
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Bertrans	26
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Borrell	13
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cal Ferreric	135
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cal Jaumet Pensa	56
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cal Masover del Vilar	38
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cal Nen	41
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cal Sastre	55
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cal Solà	54
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Capella del Roser del Vilar	44
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Xica de Pujols	16
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casanova de la Tria	12
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casanova de Viladecans	23
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Codines	21
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Coll Triador	14
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Cornet	19
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Fréixer	30
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Purgatori	37
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Església parroquial de Sant Boi de Lluçanès	1
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Fàbrica de cacaolat "CAOBOY"	119
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Gallifa	31

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Hostalets de Barnera	10
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Cirera	17
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Quintana	39
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Rectoria	57
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	L'Abellar	7
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mare de Déu de la Concepció d'Orra	43
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mas Nou	24
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mas Vell	25
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Molí de Cornet	35
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Molí de Viladecans	34
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Molí de Vila-rasa	36
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Moneres	40
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Montorroell	28
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Orra	20
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa de Cornet	64
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa de Gallifa	68
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa de l'Abellar	67
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa de Sant Ponç	65
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa de Vila-rasa	66
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa del Vilar	120
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa d'Orra	63
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa gran de Viladecans	69
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pallissa petita de Viladecans	70
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Parés	22

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Puig Cogul	29
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Pujols	15
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Joan Baptista de Viladecans	45
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Miquel de Gallifa	3
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Pere de Vila-rasa	46
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Ponç	18
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Roc	42
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Salvador de Bellver (o d'Orís)	2
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Torrents	27
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Vilaltella	8
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Carrer Antic	94
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Carrer Major	95
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Carrer Manresa	96
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Carrer Vic	97
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	El Vilar	5
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Nucli urbà de Sant Boi de Lluçanès	93
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Viladecans	4
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Vila-rasa	6
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Canalera del Vilar	62
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Cisterna de Viladecans	109
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut de Viladecans	107
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestra de cal Solà	58
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestra de Vila-rasa	59
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fita del Vilar	121

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font de la Baga	101
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font de la Boixa	100
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font de la Prada	99
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font de la Talaia	106
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font de l'Horta Vella	105
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font del Boix	149
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font del molí de Vila-rasa	104
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Font dels Plàtans	102
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Forn de pa de cal Pujals	134
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pedró de l'Àngel de la Guarda	50
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pedró de Lourdes de Codines	47
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pedró de Pla Ballester	51
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pedró de Sant Baldiri	48
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pedró de Sant Isidre	49
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pont (o corredor) de cal Jaumet Pensa	60
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Pou de ca la Nita	61
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule de la capella del Vilar	79
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule de la Mare de Déu del Ballester	72
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule de la Mare de Déu del Carme	77
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule de la Puríssima	78
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule de Sant Isidre	71
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule de Sant Joan Baptista de Viladecans	80
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule del Roser	76
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule del Sant Crist	74

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule dels Sants Màrtirs	75
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Retaule Major de Sant Boi	73
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Teuleria del Vilar	118
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Torre de Viladecans	108
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Can Serra	32
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Castell de Montorroell	52
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Església vella de Sant Boi	53
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Les Palomeres	33
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Camí ramader	128
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Pont de la Font de la Talaia	132
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Resclosa del Molí de Cornet	133
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Sender d'Orís (PR C-54)	129
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Sender de gran recorregut. GR-3	131
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Sender del Sorreigs (PR C-46)	130
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font de la Plaça Nova	81
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Bugader de Viladecans	82
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Campana Gran	83
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Campana Petita	84
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Creu de majestat de Sant Salvador de Bellver	86
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Creu de xemeneia	87
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Majestat de Sant Salvador de Bellver	88
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Rellotge de campanar	89
2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	Bancs de l'església	92
23	Patrimoni moble	Col·lecció	Col·lecció de fòssils	150

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	Quadres de pintura ràpida	85
2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	Roba litúrgica	90
2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	Tresor de l'església parroquial	91
3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	Fons fotogràfic Baldiri Selva	152
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Arxiu familiar i patrimonial de Codines	113
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Arxiu familiar i patrimonial de Viladecans	114
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Boi	112
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Arxiu municipal	110
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Arxiu parroquial de Sant Boi de Lluçanès	116
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Arxiu Vilarmau	111
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Col·lecció de goigs	117
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Festa Major de Sant Boi de Lluçanès	136
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Festes de Sant Baldiri	137
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Processó de Corpus	147
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Viacrucis	148
4.2	Patrimoni immaterial	Tècniques artesanals	Pa de Sant Boi	138
4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	El follet del Vilar	139
4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	El salt de la cabra	143
4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	La castellana de Montorroell	140
4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	La creu vermella	141
4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	La font de les Donzelles (llegenda)	151
4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	Un any de sequera a Sant Boi	142
4.4	Patrimoni immaterial	Música i dansa	Arxiu de cançons d'Isabel Iborra	115
4.4	Patrimoni immaterial	Música i dansa	Caramelles	144

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
4.5	Patrimoni immaterial	Costumari	Gojaires del Roser	145
4.5	Patrimoni immaterial	Costumari	Pabordesses	146
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	Font de la Mina	98
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	Font de les Donzelles	103
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	Pantans de Vila-rasa	125
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	Reserva botànica de la Cirera	127
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	Riera del Sorreigs	126
5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics	Roure de la Mandra	123
5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics	Roure de la Senyora	122
5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics	Roure de Vila-rasa	124

Llistat amb ordenació onomàstica

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Arxiu de cançons d'Isabel Iborra	4.4	Patrimoni immaterial	Música i dansa	115
Arxiu familiar i patrimonial de Codines	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	113
Arxiu familiar i patrimonial de Viladecans	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	114
Arxiu familiar i patrimonial del Vilar de Sant Boi	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	112
Arxiu municipal	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	110
Arxiu parroquial de Sant Boi de Lluçanès	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	116
Arxiu Vilarmau	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	111
Bancs de l'església	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	92
Bardés	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	11
Barnera	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	9
Bertrans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	26
Borrell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	13
Bugader de Viladecans	2.2	Patrimoni moble	Objecte	82
Cal Ferreric	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	135
Cal Jaumet Pensa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	56
Cal Masover del Vilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	38
Cal Nen	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	41
Cal Sastre	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	55
Cal Solà	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	54
Camí ramader	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	128
Campana Gran	2.2	Patrimoni moble	Objecte	83
Campana Petita	2.2	Patrimoni moble	Objecte	84
Can Serra	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	32

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Canalera del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	62
Capella del Roser del Vilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	44
Caramelles	4.4	Patrimoni immaterial	Música i dansa	144
Carrer Antic	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	94
Carrer Major	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	95
Carrer Manresa	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	96
Carrer Vic	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	97
Casa Xica de Pujols	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	16
Casanova de la Tria	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	12
Casanova de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	23
Castell de Montorroell	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	52
Cisterna de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	109
Codines	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	21
Col·lecció de goigs	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	117
Col·lecció de fòssils	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	150
Coll Triador	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	14
Cornet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	19
Creu de majestat de Sant Salvador de Bellver	2.2	Patrimoni moble	Objecte	86
Creu de xemeneia	2.2	Patrimoni moble	Objecte	87
El follet del Vilar	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	139
El Fréixer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	30
El Purgatori	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	37
El salt de la cabra	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	143
El Vilar	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	5

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Escut de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	107
Església parroquial de Sant Boi de Lluçanès	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	1
Església vella de Sant Boi	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	53
Fàbrica de cacaolet "CAOBOY"	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	119
Festa Major de Sant Boi de Lluçanès	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	136
Festes de Sant Baldiri	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	137
Finestra de cal Solà	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	58
Finestra de Vila-rasa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	59
Fita del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	121
Fons fotogràfic Baldiri Selva	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	152
Font de la Baga	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	101
Font de la Boixa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	100
Font de la Mina	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	98
Font de la Plaça Nova	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	81
Font de la Prada	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	99
Font de la Talaia	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	106
Font de les Donzelles	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	103
Font de l'Horta Vella	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	105
Font del Boix	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	149
Font del molí de Vila-rasa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	104
Font dels Plàtans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	102
Forn de pa de cal Pujals	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	134
Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	31
Gojaires del Roser	4.5	Patrimoni immaterial	Costumari	145

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Hostalets de Barnera	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	10
La castellana de Montorroell	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	140
La Cirera	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	17
La creu vermella	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	141
La font de les Donzelles (llegenda)	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	151
La Quintana	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	39
La Rectoria	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	57
L'Abellar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	7
Les Palomeres	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	33
Majestat de Sant Salvador de Bellver	2.2	Patrimoni moble	Objecte	88
Mare de Déu de la Concepció d'Orra	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	43
Mas Nou	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	24
Mas Vell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	25
Molí de Cornet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	35
Molí de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	34
Molí de Vila-rasa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	36
Moneres	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	40
Montorroell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	28
Nucli urbà de Sant Boi de Lluçanès	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	93
Orra	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	20
Pa de Sant Boi	4.2	Patrimoni immaterial	Tècniques artesanals	138
Pabordesses	4.5	Patrimoni immaterial	Costumari	146
Pallissa de Cornet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	64
Pallissa de Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	68

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Pallissa de l'Abellar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	67
Pallissa de Sant Ponç	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	65
Pallissa de Vila-rasa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	66
Pallissa del Vilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	120
Pallissa d'Orra	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	63
Pallissa gran de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	69
Pallissa petita de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	70
Pantans de Vila-rasa	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	125
Parés	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	22
Pedró de l'Àngel de la Guarda	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	50
Pedró de Lourdes de Codines	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	47
Pedró de Pla Ballester	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	51
Pedró de Sant Baldiri	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	48
Pedró de Sant Isidre	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	49
Pont (o corredor) de cal Jaumet Pensa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	60
Pont de la Font de la Talaia	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	132
Pou de ca la Nita	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	61
Processó de Corpus	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	147
Puig Cogul	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	29
Pujols	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	15
Quadres de pintura ràpida	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	85
Rellotge de campanar	2.2	Patrimoni moble	Objecte	89
Resclosa del Molí de Cornet	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	133
Reserva botànica de la Cirera	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	127

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Retaule de la capella del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	79
Retaule de la Mare de Déu del Ballester	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	72
Retaule de la Mare de Déu del Carme	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	77
Retaule de la Puríssima	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	78
Retaule de Sant Isidre	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	71
Retaule de Sant Joan Baptista de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	80
Retaule del Roser	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	76
Retaule del Sant Crist	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	74
Retaule dels Sants Màrtirs	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	75
Retaule Major de Sant Boi	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	73
Riera del Sorreigs	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interès	126
Roba litúrgica	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	90
Roure de la Mandra	5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics	123
Roure de la Senyora	5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics	122
Roure de Vila-rasa	5.2	Patrimoni natural	Espècimens botànics	124
Sant Joan Baptista de Viladecans	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	45
Sant Miquel de Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	3
Sant Pere de Vila-rasa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	46
Sant Ponç	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	18
Sant Roc	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	42
Sant Salvador de Bellver (o d'Orís)	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	2
Sender d'Orís (PR C-54)	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	129
Sender de gran recorregut. GR-3	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	131
Sender del Sorreigs (PR C-46)	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	130

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Teuleria del Vilar	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	118
Torre de Viladecans	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	108
Torrents	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	27
Tresor de l'església parroquial	2.3	Patrimoni moble	Col·lecció	91
Un any de sequera a Sant Boi	4.3	Patrimoni immaterial	Tradició oral	142
Viacrucis	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	148
Viladecans	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	4
Vilaltella	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	8
Vila-rasa	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	6

3.2 ELEMENTS NO FITXATS

Al llarg de la tasca de fitxar els béns del municipi es van plantejar diverses fitxes que no s'han inclòs en la relació final de béns inventariats. Aquests béns s'han descartat com a fitxes per diverses raons, ja sigui per no tenir prou informació, per no reunir valors patrimonials rellevants, per haver desaparegut, no haver estat localitzats o per estar localitzats fora del terme municipal. A continuació es detallen els elements no fitxats ordenats per àmbits.

PATRIMONI IMMOBLE. EDIFICIS

La Tria

Inclòs en l'Inventari de patrimoni arquitectònic de Catalunya de Sant Boi de Lluçanès, ha estat descartada per trobar-se en terme municipal de Perafita. Es tracta d'una casa de planta rectangular construïda amb pedres irregulars i morter, amb coberta de doble vessant i formada per planta baixa i dos pisos.

Santa Margarida de Vilaltella

Inclòs en l'Inventari de patrimoni arquitectònic de Catalunya de Sant Boi de Lluçanès, ha estat descartada per trobar-se en terme municipal de Perafita. Es tracta d'una església bastida al segle XI o principis del XII, originalment romànica però reformada en diverses ocasions. Consta d'una sola nau, de planta gairebé rectangular i amb un absis semicircular a la banda de llevant. L'accés actual és per la façana de ponent, per una porta oberta l'any 1825.

La Talaia

Ha estat descartada per no tenir suficients valors patrimonials. Edifici molt reformat modernament que pràcticament no conserva cap element original.

La Fàbrica

Inclòsa dins l'inventari de patrimoni industrial de Catalunya, ha estat descartada per haver desaparegut. Es tractava d'una fàbrica tèxtil, que va funcionar primer amb telers manuals i posteriorment, a partir de l'arribada de l'electricitat entre els anys 1915 i 1920, amb telers moguts per un motor elèctric situat en un cobert adjacent. La fàbrica va tancar abans de la Guerra Civil i va ser reutilitzada com a fusteria.

Pallissa de la Cirera

Inclòsa en l'Inventari de patrimoni arquitectònic de Catalunya de Sant Boi de Lluçanès, ha estat descartada per trobar-se totalment reformada ja que recentment va ser rehabilitada com a allotjament rural.

Vilalta, mas Torner, l'Esquirol

Han estat descartades per no reunir suficients valors patrimonials. Es tracta de construccions relativament recents, bastides als peus de la carretera BV-4608, posteriorment a la construcció d'aquesta.

Església de Sant Ponç

Ha estat descartada per haver desaparegut. Es tractava d'una església que apareix documentada a l'edat Mitjana (1077) i que es deuria situar prop de la masia de Sant Ponç.

Església de Sant Amanç de Montorroell

Ha estat descartada per haver desaparegut. Es tractava d'una església documentada a mitjans del segle XIV situada al costat del castell de Montorroell.

ELEMENTS ARQUITECTÒNICS

La Creu Gran

Ha estat descartada ja que va ser destruïda pels volts de la Guerra Civil. Es tractava d'una creu de terme de pedra treballada i de gran alçada. Estava esculpida amb diferents motius religiosos a banda i banda i estava ubicada sobre un aflorament

rocós entre les Cases Noves i l'actual seu de l'Ajuntament, davant de cal Met. Es conserven documents gràfics de la creu.

Teuleria de la Talaia

Ha estat descartat ja que és inaccessible a causa de l'espessa vegetació. Es trobava situada a tocar de la font de la Talaia, en un espai enclotat, actualment ocupat per densa vegetació. Els maons, cairons, rajols i teules que es feien al forn estaven destinats a la venda.

Teuleria de Pujols

Ha estat descartat ja que es troba destruït. Estava situada en una zona entre camps, al sud-oest de la masia de Pujols. Els maons, cairons, rajols i teules que es feien al forn estaven destinats a la venda.

Font de la Presa

Ha estat descartada per trobar-se totalment reconstruïda. Es tractava d'una font amb safareig que es va destruir i refer recentment, integrant-se en una zona verda del nucli urbà.

JACIMENTS

Castell de Sant Boi

Ha estat descartat per no haver estat localitzat. Era un castell termenat documentat el 1276. Diverses fonts indiquen una localització diferent del castell. En el catàleg de monuments i conjunts històrico-artístics de la Generalitat de Catalunya el situen prop del mas Torrents. Altres informacions orals el situen prop dels masos Vila-rasa i Abellar, en un serrat rodó al sud de la masia del Purgatori.

OBRA CIVIL

Mina de carbó de Bertrams

Ha estat descartada ja que es troba pràcticament destruïda. Estava ubicada al sud de la masia de Bertrams, on actualment hi ha la font de la Mina. Segons fonts orals, l'únic element que es conserva de la mina és l'espai cobert amb volta que cobria l'entrada a la mina. Actualment aquest espai, cobert amb volta

de lloses a plec de llibre, es troba ple d'aigua ja que és el dipòsit on s'acumula l'aigua de la font de la Mina.

PATRIMONI MOBLE.

OBJECTE

Maquinària del molí de cal Vigatà

Inclusa dins l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya de Sant Boi de Lluçanès ha estat descartada per haver desaparegut. A cal Vigatà hi havien instal·lats tres molins, un que va funcionar entre 1930 i 1962, un altre entre el 1958 i el 1962 i un tercer que ho va fer més modernament. Tots tres molins van ser venuts pels propietaris actuals.

Imatges del retaule Major

Han estat descartades per haver desaparegut. Es tractava de quatre grans imatges de sants que formaven part del retaule Major de l'església parroquial; feien 2'10 metres d'alçada i eren les següents: sant Gregori el Gran, sant Jeroni, sant Ambrós i sant Agustí, els quals van ser destruïts durant la Guerra Civil espanyola.

PATRIMONI NATURAL.

ZONES D'INTERÈS NATURAL

Col·lecció de bonsais de la Cirera

Ha estat descartada ja que es troba en procés de dispersió. Es tracta d'un conjunt de bonsais, aproximadament una trentena, conservats a la lliça de la masia de la Cirera. La major part dels bonsais són arbres autòctons, com roures, pins o nombrosos arbres fruiters. Són obra de Pere Juvanteny, traspassat recentment.

Al terme municipal de Sant Boi de Lluçanès hi havia hagut moltes fonts. Actualment, i a causa del desús, moltes d'elles s'han anat tapant, han deixat de rajar o són difícils de trobar. Les fonts que no han estat localitzades per la manca

d'informació sobre la seva localització, tot i que estan indicades sobre mapa, són les següents:

Font de Pujols, font de Codines, font de la Cirera

BIBLIOGRAFIA I FONTS CONSULTADES

AADD (1984). Catalunya Romànica. Osona. Volum II. Enciclopèdia Catalana, S.A.

AADD (1998). El Lluçanès màgic. Recull de llegendes i rondalles del Lluçanès. Edicions Cossetània i Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

AADD (2000). Els Camins ramaders del Lluçanès. Solc.

AADD (1990). Els castells catalans, Volum IV. Rafael Dalmau Editor.

AADD (1995) Gran Enciclopèdia Catalana. Enciclopèdia Catalana, S.A.

AADD (1993). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Osona i Ripollès. Enciclopèdia Catalana, S.A.

AADD (1998). La Fauna vertebrada d'Osona. Atlas dels peixos, els amfibis, els rèptils, els ocells i els mamífers. Lynx.

AADD (2005). Les fonts que tenim. Osona i el Lluçanès. Eumo Editorial.

AADD (2003). Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions. Treballs Gràfics S.A.

ALCOVER/MOLL (1975-1979). Diccionari català, valencià, balear.

AMADES, Joan (1983). Costumari Català. El curs de l'any. Salvat Editores, S.A i Edicions 62, S.A..

BASTARDES, Rafael (1978). Les talles romàniques del Sant Crist a Catalunya. Artestudi Edicions. 1978.

BERTRÁN DE HEREDIA, J (1991). Excavacions al campanar de l'església parroquial de Sant Boi de Lluçanès (Osona) a Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII): I. La intervenció arquitectònica. II. La recerca arqueològica. Simposi: Barcelona, 5, 6 i 7 d'octubre de 1989. Barcelona. 1991.

BOLÓS, Jordi i HURTADO, Víctor (2001). Atles del comtat d'Osona (798-993). Rafael Dalmau editor.

BORRALLERAS, Glòria (2008). "Si no construeixo no em sento creatiu. Santi Vila, constructor i col·leccionista de fòssils" dins La Rella, revista quinzenal del Lluçanès, núm. 209, 25 de juliol de 2008.

BURON, Vicenç (1977). Esglésies romàniques catalanes. Guia. Artestudi Edicions.

CASADES, Pelegrí (1997). Lo Lluçanès. Excursions a dita comarca. Ajuntament de Prats de Lluçanès.

CASASSAS, Lluís (1975). El Lluçanès. Evolució entre 1950 i 1970. Rafael Dalmau editor.

CASELLES, Josep (1996). "El Nostre Patró i la seva festivitat" al Programa de la Festa Major de 1996.

CASELLES, Josep (1997). "La solemnitat de la Mare de Déu d'Agost" a Programa de la festa Major de 1997.

COOK, Walter William i GUDIOL, José (1950). Pintura e imageria románicas. Ars Hispaniae, vol V. Ed. Plus Ultra. 1950.

COROMINES, Joan (1965). Estudis de Toponímia Catalana. Editorial Barcino.

COROMINES, Josep; SALVANS, Josep i TORRES, Jordi (2007). Mapa dels camins ramaders del Lluçanès (vies principals). Solc Grup de Treball de la Transhumància.

CORTADA, F. Xavier (1981). "La indústria tèxtil al Lluçanès. Del a meitat del segle XVII als inicis del segle XIX amb al introducció de la indústria cotonera". L'Estel, novembre de 1981.

CORTÈS Jordi, SERRA Roser (1996). La comarca del Lluçanès. Estudi d'un espai. Rafael Dalmau Editor.

CORTÈS Jordi, SERRA Roser (1999). El Lluçanès. Mapa i guia excursionista. Editorial Alpina.

DURLIAT, Marcel (1956). Christs romans. Roussillon, Cerdagne. Ed. Tramontane. 1956.

FONT, Dani (1992). Resum històric de les parròquies de l'arxiprestat del Lluçanès. (inèdit).

FORCADA, Ignasi, GAY Víctor (2001). Caminant pel Lluçanès. Pòrtic.

GAVÍN, Josep M (1984). Inventari d'esglésies. Osona. Volum 15. Arxiu. Gavín.

GIRAVENT, Marta (2008). "Escampada 2008: 10 anys de festa al pantà" a La Rella, revista quinzenal del Lluçanès, núm. 210, 8 d'agost del 2008.

GUDIOL, José (1974). Arte a Catalunya, tom. I, Col. Tierras de España. Ed. Noguer. 1974.

JUNYENT, Eduard (1961). Catologue Romane, vol. II col. Zodiaque, La Pierre-qui-vire. 1961.

JUNYENT, Eduard (1980-1996). Diplomatari de la catedral de Vic (segles IX-X). Patronat d'Estudis Osonencs. 1980-1996.

JUNYENT, Eduard (1947). "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado" a Hoja Parroquial, Vic, 16 de novembre de 1947.

JUNYENT, Eduard (1957). La imatgeria (romànica) l'Art Català, vol I. Ed. Aymà. 1957.

JUVANTENY, Pere i IBORRA, Isabel. Plantes remeieres. Reserva la Cirera. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

IGLÉSIES, Josep (1981). El fogatge de 1553. Estudi i transcripció. Dalmau.

MASRAMON, Ramon (1990). El Lluçanès Central. Història de la baronia de Lluçà. Ajuntament de Prats de Lluçanès.

MONTAÑÀ, Daniel (1992). "El temps de còlera a Sant Boi de Lluçanès" a Programa de la festa Major de 1992.

MONTAÑÀ, Daniel i MESTRES, Pere (1996). Les cases i els seus noms. Els noms de les cases del poble de Sant Boi de Lluçanès a principi de segle. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

MASRAMON, Josep M i MONTAÑÀ, Daniel (1994). Sant Boi de Lluçanès. Àlbum de fotografies. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

MONTAÑÀ, Daniel i PLANES, Josep Albert (2004). Història de Sant Boi de Lluçanès. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, Cossetània.

MONTAÑÀ, Daniel i PLANES, Josep Albert (1997). Sant Boi de Lluçanès. Un poble a l'altiplà. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

MONTAÑÀ, Daniel i PUJOL, Joan (1994). "L'epidèmia de còlera de 1854 a Sant Boi de Lluçanès" a Gimbernat, vol. XVIII, Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona, 1994.

MOREU-REY (1965). Els noms de lloc. Introducció a la toponímia. U.E.C.,.

ORDEIG, Ramon (1999). Catalunya Carolíngia, IV: Els Comtats d'Osona i Manresa. Institut d'Estudis Catalans.

ORDEIX, Marc (2000). Aigües de Vic. Una visió aquàtica d'Osona. Lunwerg Editors.

PLADEVALL, Antoni (1976). "El bisbat de Vic entre els anys 1685 i 1688". Ausa, vol. 8, núm. 82-83. 1976.

PLADEVALL, A (1975). "Sant Miquel de Gallifa" dins Full Diocesà núm. 3332, Vic, 23 de febrer de 1975.

PLADEVALL, Antoni (1969). "Sant Salvador de d'Orís o de Bellver" a Hoja Diocesana, núm. 461, Vic, 5 d'octubre de 1969.

PLADEVALL, Antoni (1971). "Sant Salvador de Bellver o d'Orís" a Programa de la festa Major 1971, Sant Boi de Lluçanès.

PLADEVALL, Antoni (1973). "Un cens general de Catalunya de 1626 fins ara desconegut" Ausa, vol 7, núm. 75. 1973.

PLANES, Josep Albert (1997). Teixir i tragar. De la manufactura tradicional a la periferització industrial. El Lluçanès (segles XVIII-XIX). Centre d'Estudis del Lluçanès.

PLANES, Josep Albert (2002). La guerra de successió al Lluçanès. Desenvolupament i conseqüències del conflicte. Ajuntament de Prats de Lluçanès i Centre d'Estudis del Lluçanès.

ROVIRA, Josep (1989). "Intervenció al campanar de l'església parroquial de Sant Boi de Lluçanès" a Quaderns Científics i Tècnics, núm.3, octubre de 1989. Diputació de Barcelona, 1991.

ROVIRÓ, Xavier (2000). 100 llegendes de la plana de Vic. Farell.

SELVA, Baldiri (2006). Records de Sant Boi en sèpia. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

SELVA, Pere (1999). Topònims de Sant Boi de Lluçanès. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

SOLÀ, Josep (1995). Sant Boi de Lluçanès l'any 1914. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

SOLDEVILA, Felip (2000). Els 8 retaules de l'església de Sant Boi. Edicions de l'Ajuntament de Sant Boi.

TILLMANN, Ekkehart (1976). Katalanische Majestatsfiguren (treball mecanografiat conservat a l'Institut Amatller d'Art Hispànic. Data del 1976.

TRENS, Manuel (1966). Les majestats catalanes, Monumenta Cataloniae, vol.XIII. Ed. Alpha. 1966.

VILA, Lluís (2001). El Lluçanès. Aquest país tan rost, tan quiet, tan clar. Centre d'estudis del Lluçanès.

VILARMAU, Josep M (1997). Folklore del Lluçanès edició a cura del Grup de Recerca Folklòrica d'Osona: J. Aiats, I. Roviró i X. Roviró. Ajuntament de Prats de Lluçanès.

VILARRASA, Salvador (1975). La vida a pagès. Impremta Maideu.

FONTS DOCUMENTALS

Arxiu municipal de Sant Boi de Lluçanès

Inventari del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya. Sant Boi de Lluçanès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Inventari de patrimoni cultural immoble de Catalunya. Sant Boi de Lluçanès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya. Sant Boi de Lluçanès. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

Inventari de béns artístics del bisbat de Vic.

Inventari de ponts i pontons. Diputació de Barcelona. Àrea d'Infraestructures, Urbanisme i Habitatge.

ALTRES FONTS CONSULTADES

Criteris d'ordenació del territori i paisatge del Lluçanès.
ConSORCI per a la promoció dels municipis del Lluçanès. 2005
(inèdit).

Dades municipals del programa HERMES.

Fulletó de mà. Passeja't per Sant Boi de Lluçanès.

Fulletó de mà. Descubrim els Pedrons. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.

Goigs de la Mare de Déu dels Munts i de diferents advocacions de les parròquies de Sant Agustí i Sant Boi de Lluçanès.
Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès. 2007.

Guia itinerària del PR. C-46 Ruta del Sorreigs, DDT i Centre Excursionista de Torelló.

Relació de les anàlisis d'aigües de les fonts del Lluçanès. Grup de Defensa del Ter, 2002.

Relació de les anàlisis d'aigües de les fonts del Lluçanès. Grup de Defensa del Ter, gener 2006.

Relació de les anàlisis d'aigües de les fonts del Lluçanès. Grup de Defensa del Ter, 2007.

PÀGINES WEB CONSULTADES

Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic: www.abev.net

Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès: www.stboillu.diba.es

ConSORCI del Lluçanès: www.consorci.llucanes.cat

Diari digital del Lluçanès: www.llusan.es

Diputació de Barcelona: www.diba.cat

Enciclopèdia catalana: www.enciclopedia.cat

Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya: www.feec.org

Generalitat de Catalunya: www.gencat.cat

Grup de naturalistes d'Osona (GNO): www.gnosona.com

Grup de Defensa del Ter (GDT): www.gdter.org

Institut Cartogràfic de Catalunya: www.icc.cat

Ministeri de Cultura de l'Estat espanyol: www.mcu.es

Turisme d'Osona: www.osonaturisme.cat

Diputació de Barcelona

Àrea de Cultura

Carrer Comte d'Urgell, 187. Edifici del Rellotge

08036 Barcelona

Tel. 934 022 566 • Fax 934 022 825

o.patrimonio@diba.cat • www.diba.cat/opc